

INFO-SCOOP

Van de redactie

Tint E.P. Mori

In deze Info-Scoop treft u de volgende onderwerpen aan: Een overzicht van de gebeurtenissen in het voormalige Joegoslavië tot en met 17 april, een artikel over de integratie van het Legerkorps Terrein Documentatiecentrum in 101 MIDCie, een samenvatting van de belangrijkste gebeurtenissen in Angola, een bijdrage over de ontwikkelingen op de Balkan en tot slot van de Info-Scoop volgt een artikel in de reeks over luchtverdedigingssystemen in het voormalige Joegoslavië. De volgende Info-Scoop komt in de week van 01 mei uit.

GEBEURTENISSEN IN HET VOORMALIG JOEGOSLAVIË

van 04 april t/m 17 april 1995

-EEN OVERZICHT-

101 MIDCie
sectie Joegoslavië

Smi Slangen
Sgt Harremans

INLEIDING

In deze samenvatting wordt de situatie van 04 april t/m 17 april 1995 behandeld onderverdeeld in:

- Republieken van het voormalig Joegoslavië
- Bosnië-Herzegovina:
 - *politieke aspecten
 - *militaire aspecten
 - *VN en EU
- Overig nieuws

REPUBLIEKEN van het voormalig Joegoslavië

KROATIË

Met betrekking tot de economische ontwikkelingen in Kroatië kan het volgende worden gemeld. Coca-Cola Amatil Ltd. - een

Australische poot van het Amerikaanse Coca-Cola-concern - kondigde aan zijn economische activiteiten in Kroatië uit te breiden, ondanks de huidige binnenlandse problemen. Verder zullen er binnenkort ook onderhandelingen worden gestart tussen de EU (de Europese Commissie) en Kroatië over met name economische samenwerking.

De NAVO heeft besloten om tachtig - merendeel Engelse en Amerikaanse - communicatie-experts naar Kroatië te sturen in het kader van een eventuele evacuatie van de VN-vredesmacht uit Bosnië (zie verder onder Verenigde Naties/ Europese Unie/ NAVO).

De 'president' van de Krajina (de door de Serviërs bezette gebieden in Kroatië) Milan Martić verklaarde dat de VN-eenheden niet meer welkom zouden zijn, indien ze geen rekening zouden houden met de wensen van zijn 'soevereine staat'. Zo wil Kroatië meer VN-eenheden langs haar officiële grenzen hebben, zodat de Serviërs in de Krajina geen militaire steun meer kunnen krijgen via het door de Serviërs bezette deel van Bosnië. De Kroaten zouden verder ook nog de 1.500 VN-troepen willen zien verdwijnen, die zijn gelegerd in westelijk Slavonië - een gebied dat overwegend

willen zien verdwijnen, die zijn gelegerd in westelijk Slavonië - een gebied dat overwegend door Kroaten wordt bewoond.

President Tudjman van Kroatië wil dat alle niet-blanke peacekeepers uit zijn land verdwijnen. Het besluit heeft beroering onder de VN-troepen teweeg gebracht. Het wordt gezien als een directe aanval op de VN-Secretaris-generaal Boutros Boutros Ghali, zelf een Egyptenaar. Dr Tudjman vertelde de VN dat hij geloofd dat alleen "Eerste Wereld" troepen de problemen van Kroatië kunnen begrijpen. Zijn opvattingen worden door veel blauwhelmen afgedaan als "ouderwets Kroatisch racisme". UNPROFOR moest zijn naam en mandaat al veranderen om Dr Tudjman tevreden te stellen. De nieuwe, kleinere eenheid heet nu UNCRO om meer Kroatisch te klinken. De Kroaten willen Afrikaanse en Aziatische troepen verwijderen. Dat besluit heeft wat bitterheid doen ontstaan onder Jordaanse, Kenyaanse, Nepalese en Argentijnse troepen, die toch hun leven hebben geriskeerd om stabiliteit in Kroatië te brengen. Bij hun taakuitvoering zijn al 21 blauwhelmen gedood en 173 gewond in Kroatië, sinds de aanvang van de operatie in 1992. Het laatste slachtoffer, een Poolse soldaat, werd neergeschoten toen het Kroatische leger een VN-observatiepost onder vuur nam. Belgen, Russen, Denen, Ukraners, Polen, Tsjechen en Canadezen zijn ook gestationeerd in Kroatië. Het is nog niet duidelijk of de troepen van het voormalige Oostblok nog welkom zijn. Een redacteur van het defensieblad Sentinel, Paul Beaver zei dat er sowieso niet genoeg blanke troepen zijn om in Kroatië te kunnen optreden. Kijken we naar de terugtrekking uit Somalië dan zien we dat slechts de Indiërs daar een goed resultaat behaalden.

Het filmfestival over "Opkomst en Ondergang van de Joegoslavische cinema" in Amsterdam, zal het moeten doen zonder de in Kroatië geproduceerde films. Het ministerie van cultuur van Kroatië wil geen toestemming verlenen aan manifestaties die verwijzen naar het oude Joegoslavië. Dit zegt de organisator van het festival, de Stichting Barka.

Aanvankelijk had het Kroatische bedrijf Jadran-film, producent van veel speelfilms, toegezegd een aantal films ter beschikking van het festival te stellen. Nadat van overheidswege de directie van Jadran-film werd vervangen, behoort zo iets niet meer tot de mogelijkheden.

Het filmfestival begint met de film "Skupljaci perja" (Ik heb ook gelukkige zigeuners ontmoet) van Aleksandr Petrovic uit 1967. Een bekroonde film over zigeuners die als een hoogtepunt van de Joegoslavische cinema wordt beschouwd.

Als protest tegen de Kroatische houding zal een kritische documentaire over de Kroatische geschiedenis worden vertoond. De film, "The decline of the century" van Lordan Zafranovic, is de filmer op een feitelijke verbanning uit Kroatië komen te staan.

Het vliegveld Cilipi van Dubrovnik werd bestookt met zo'n twintig granaten. Eén trof de landingsbaan, andere troffen een nabijgelegen benzinstation, waardoor brand uitbrak. De aanval vond plaats een dag voor in Dubrovnik de stroom binnen- en buitenlandse toeristen op gang komt die daar hun paasvakantie willen doorbrengen. Later op de dag werd een buitenwijk getroffen. Er viel één dode en drie mensen raakten gewond.

Het was het eerste bombardement op Dubrovnik sinds vorig jaar. De Kroatische media zwegen in het begin over de beschietingen, die kennelijk zijn bedoeld om het voor Kroatië zo belangrijke toerisme te verstoren. Tijdens de Kroatische onafhankelijkheidsstrijd in 1991, werd Dubrovnik belegerd door het door Serviërs gedomineerde Joegoslavische Volksleger, de Vojska Jugoslavija. In 1992 werd een bestand gesloten maar de Bosnische Serviërs zijn sindsdien doorgegaan met onregelmatige aanvallen. Nu bevinden zich op nauwelijks tien kilometer van het vliegveld, in de republiek Montenegro, Servische stellingen.

UNPA's/SERVISCHE KRAJINA

De beslissing van de Veiligheidsraad om de VN-vredesmacht in ex-Joegoslavië, UNPROFOR, om te vormen tot drie aparte vredes machten, werd in Kroatië onomwonden bestempeld als een Kroatische overwinning. De Kroatische Serviërs wijzen het mandaat van de nieuwe VN-vredesmacht in Kroatië, UNCRO, van de hand. Ze hebben gedreigd de VN-vredesmacht uit hun gebied, de Servische republiek Krajina, te zetten.

De drie vredes machten zouden worden gestationeerd in Kroatië, Bosnië en Macedonië. Door het nieuwe mandaat heeft de vredesmacht in Kroatië de naam UN Confidence Restoration

Operation in Croatia (UNCRO) gekregen en werd het voorzien van een uitgebreid (toekomstig) takenpakket zoals: 1) het bewaken van het militaire bestand tussen Zagreb en Knin van maart 1994; 2) het ondersteunen van de uitvoering van de overeenkomst van december 1994 tussen Zagreb en Knin inzake de normalisering van de economische betrekkingen; 3) het scheppen van voorwaarden voor de terugkeer van Kroatische vluchtelingen naar de Krajina; 4) het plaatsen van UNCRO-personeel aan de Kroatische grens met Bosnië en Servië om militaire bevoorradings en troepenverplaatsingen waar te nemen; het vergemakkelijken van humanitaire konvoien door Kroatië naar Bosnië-Herzegovina; en de demilitarisering van het schiereiland Prevlaka aan de Zuid-Dalmatische kust bij de grens tussen Kroatië en Montenegro.

Voor de Kroaten, zoals vermeld, een overwinning, net als het feit dat in de naam van de vredesmacht de naam Kroatië voorkomt. De naam maakt duidelijk dat het gebied waar UNCRO opereert tot Kroatië behoort.

De Kroatische Serviërs wijzen de naam en het mandaat af. De president van de Servische Republiek Krajina, Milan Martić, zei dat de resolutie van de Veiligheidsraad "de werkelijke situatie negeert" door de Serviërs een onaanvaardbare oplossing op te dringen. Hij voegde daaraan toe dat de Serviërs zich zullen beraden over een uitzetting van de blauwhelmen uit hun "republiek".

De Russische commandant van de VN-vredesmacht in het oosten van Kroatië is ontslagen wegens grof wangedrag. De generaal, Aleksandr Pereljakin, zou zich hebben schuldig gemaakt aan handelen op de zwarte markt en samenwerking met de Kroatische Serviërs. Ook zou hij betrokken zijn bij het opzetten van een bordeel met Oekraïense meisjes. Het is voor het eerst dat de VN een officier uit de eigen gelederen wegstuurt. De generaal weigert echter op te stappen en wordt hierin gesteund door zijn regering. Het gedrag van de Russische generaal vertoont veel "enstige tekortkomingen" volgens VN-woordvoerder Michael Williams. De discipline van de manschappen onder zijn bevel, Russen en belgen, heeft hier onder ernstig te lijden. VN-bronnen hebben gezegd dat de 870 Russische blauwhelmen in de oostelijke UNPA, zich op grote schaal hebben schuldig gemaakt aan de smokkel van benzine en andere schaarse goederen naar Servië. Servische en Kroatisch-

Servische militairen, die de grens wilden oversteken, zouden niet gehinderd worden. Nadat Pereljakin de Belgen dwong een VN-observatiepost op een brug over de Donau te ontruimen, was het hek van de dam. De Belgische bevelhebber weigerde in eerste instantie, maar moest later toch zwichten. Servische militairen konden met tanks en artillerie ongehinderd de brug overtrekken. De praktijken hebben de woede gewekt van de Belgen in de UNPA, het opperbevel van de VN in Zagreb en van de Kroatische regering. Pogingen Pereljakin te vervangen werden echter steeds door Moskou verijdeld.

SLOVENIË

Tussen de Ministeries van Binnenlandse Zaken van Oostenrijk en Slovenië is een verdrag getekend met betrekking tot de grensbewaking. In het verdrag is de samenwerking tussen de politie van beide landen aan de 315 km lange grens vastgelegd. Door het verdrag kan meer effectief worden gewerkt binnen de surveillance en grenscontrole, zodat de illegale stroom van vluchtelingen kan worden bestreden.

Slovenië voert reeds onderhandelingen in Brussel om zo snel mogelijk het felbegeerde lidmaatschap van de Europese Unie te verkrijgen. Door deze overeenkomst met Wenen wil Ljubljana vooral laten zien dat het in staat is, na toetreding van Slovenië tot de Europese Unie, de buitengrens van die EU te bewaken.

SERVIË

De New York Times vermeldt dat bij een geheime transactie waarbij vier landen en verschillende oliemaatschappijen waren betrokken, twee olieboorinstallaties zijn verscheept van Iran naar Servië. De transactie werd ontdekt door de CIA nadat het schip Iran had verlaten. De Verenigde Staten heeft alles in het werk gesteld om te voorkomen dat de zending de plaats van bestemming bereikt. Aanvankelijk stond in de originele documenten voor de transactie dat de scheepslading bestond uit materiaal voor het boren naar olie. Het materiaal diende te worden verscheept naar Bulgarije en was bestemd voor Rusland. De installaties waren van een Canadees bedrijf, behorende aan een Servische immigrant. Later werden de documenten gewijzigd. Het zou nu gaan om apparatuur voor wateronderzoek, bestemd voor Macedonië,

volgens officiële bronnen van diverse landen die het materiaal op het spoor zijn. Een Westers diplomaat noemde het voorval "een bijzonder ongehoord voorbeeld van een veel groter probleem".

Het grotere probleem is het feit dat door het handelsembargo een groot lek is ontstaan in de zuidelijke Balkan. Handelaren en de Serven gebruiken zo veel valse trucs dat vele regeringen het moeilijk vinden het tij te keren. De zaak van de olieboorinstallaties is een erg delicate kwestie, gedeeltelijk omdat ongeveer 700 ton van het materiaal al door Griekenland en Bulgarije is geglipt en geen van de VS- of Europese diplomaten betrokken landen in verlegenheid wil brengen.

Bovendien willen Westerse inlichtingenorganen niet dat Iran en Servië te weten komen hoe de verschepping werd ontdekt.

De Griekse regering heeft bevestigd dat een deel van een olieboorinstallatie in beslag is genomen. Het materiaal werd in Salonici onderschept op een schip dat onder Iraanse vlag vaart.

Resteert de vraag waarom Iran iets van zo grote militair strategische waarde zou verkopen aan voormalig Joegoslavië. Te meer daar Iran openlijk de moslim-geleide Bosnische regering steunt in hun strijd tegen de Serven.

Gespeculeerd wordt dat Iran het voor het geld heeft gedaan. Anderen geloven in de mogelijkheid dat zelfs Iran niet op de hoogte was van de uiteindelijke bestemming.

De documenten noemen Canadian Triton International uit Calgary als de expediteur. De eigenaar heet Vladimir Katic, een Serviër, naar Canada geëmigreerd in 1966. Een krant in Belgrado schreef dat de olieboorinstallaties eigendom zijn van Servië's grootste oliemaatschappij NIS. Het materiaal zou worden teruggehaald na te zijn verhuurd aan Iran en Angola.

Boze Servische boeren demonstreerden in het centrum van Belgrado tegen het landbouwbeleid. Ze trokken de straat op omdat de gouden munten, die hen voor hun produkten waren beloofd, nooit zijn uitbetaald. Het was de eerste massale demonstratie in Belgrado sinds een jaar.

De gouden munten werden vorig jaar geïntroduceerd als wondermiddel tegen de inflatie in de door internationale sancties geplaagde Federale Republiek Joegoslavië. De boeren klaagden niets of weinig van deze

munten te hebben gezien. Ze zeiden het nu slechter te hebben dan tijdens het communisme. Dat komt onder meer doordat ze door de internationale sancties niets kunnen exporteren. Ze eisten van de regering hun achterstallige betalingen op, vroegen om belastingvermindering en riepen op tot een betere gezondheidszorg. In tegenstelling tot de burgers zijn de boeren minder getroffen door de sancties. Zij kunnen veelal zelf in hun eerste levensbehoefte voorzien. De boeren zijn een van de traditionele steunpilaren van president Milosevic. Hun protest kan volgens waarnemers juist bijdragen aan een meer pro-westerse houding van de regering, om zo een verlichting van de sancties te bewerkstelligen.

Het Russische parlement heeft een panslavische positie ingenomen. Met grote meerderheid, 301 stemmen voor en twee tegen, werd de regering gevraagd alle zeilen bij te zetten om de VN-sancties tegen Servië en Montenegro op te heffen.

MACEDONIË (FYROM)

Als de VN zijn troepen gedeeltelijk gaat terugtrekken uit Kroatië, en door het opnieuw uitbreken van de gevechten in Bosnië, wordt gevreesd dat het Balkan conflict naar het zuiden zal afzakken naar Macedonië.

Interne etnische conflicten en een verslechterde economie verhogen de bezorgdheid met het oog op politieke stabiliteit in deze nieuwe natie.

Met de waarschijnlijkheid dat de oorlog vanuit de buurlanden kan overslaan, maakt de VS plannen om 1500 extra manschappen te sturen ter versterking van de 550 reeds aanwezige, als deel van een VN-eenheid twee jaar geleden al uitgezonden. Bezorgd om de verslechterde economie kijken de VS en andere Westerse landen bovendien een andere kant op als Macedonië openlijke handelsbetrekkingen onderhoudt met Servië. Een duidelijke inbreuk op het handelsembargo. Macedonië wordt beschouwd als een van de grootste schenders van het handelsembargo.

Tegelijkertijd onderhoudt Washington, uit respect voor Griekenland, nog steeds geen volwaardige diplomatieke betrekkingen met Skopje.

Volgens Macedonische leiders zou die stap juist leiden tot politieke stabiliteit.

Griekenland heeft een blokkade van zijn noordelijke buurman voorgesteld. Een duidelijk

gevolg van de discussie wie het recht heeft de naam Macedonië te gebruiken.

De grootste bedreiging voor vrede is echter president Slobodan Milosovic van Servië. Als de machtige leider van wat overgebleven is van het voormalige Joegoslavië, heeft hij geweigerd de onafhankelijkheid van Macedonië te erkennen. Hij beschouwd het land als Zuid-Servië.

Volgens analisten zal de oorlog zeker beginnen als Milosovic de onderdrukking van etnische Albaniërs in de provincie Kosovo gaat vergroten. Het Servische Kosovo grenst immers aan Macedonië en Albanië, dat bij een escalatie onmiddellijk zal toehappen. Al reeds eerder werd door hen en andere buurlanden om Macedonië gevochten. In het begin van deze eeuw vochten Turkije, Bulgarije, Servië en Griekenland al om het bezit van het land. Uiteindelijk werd een groot deel een republiek in Tito's Joegoslavië. Het verklaarde zich onafhankelijk in november 1991.

Als de vrede moet worden veiliggesteld, zal ook Skopje de Albanese bevolking vriendelijker moeten gaan behandelen. De Albanese vormen de grootste etnische minderheid van Macedonië. Volgens een recente telling 23 procent. Een over het algemeen juist beschouwd percentage, hoewel Albanese zeggen 40 procent van de bevolking te vormen.

De regering boekt vooruitgang in het voordeel van de Albanese. De staatstelevisie vertoont programma's in de Albanese taal. Op scholen wordt in deze taal onderwezen en op de nationale universiteit van Skopje, waar slechts drie procent Albanese student is, worden nu extra plaatsen gereserveerd voor Albanese. De regering greep echter wel in toen etnische Albanese probeerden een eigen universiteit op te richten in de stad Tetovo, begin dit jaar. Skopje verklaarde dat Macedonië niet in staat is een universiteit van elke minderheidsgroepering te steunen. Ze is er tevens van overtuigd dat zo'n school een politiek trainingsoord voor separatisten zou worden. De politie sloot de universiteit van Tetovo. Bij een confrontatie met demonstranten werd één etnische Albanese gedood.

De meeste discriminatie gericht tegen Albanese komt voort uit de communistische tijd.

Premier Crvenkovski vergeleek zijn land met Russische roulette, "misschien explodeert Macedonië, misschien ook niet".

BOSNIË-HERCEGOVINA

BOSNIË-HERCEGOVINA POLITIEK

De oorlog in Bosnië is het vierde jaar ingegaan met zware gevechten aan de fronten. De Bosnische premier Haris Silajdzic zei dat zijn land wordt geconfronteerd met volkerenmoord. "De oorlog kan nog wel tien jaar duren. De Serviërs zijn niet sterk genoeg om ons uit de weg te ruimen en wij zijn niet sterk genoeg om vrede op te leggen", aldus de premier.

Silajdzic uitte opnieuw kritiek op de internationale gemeenschap, die naar zijn mening te weinig doet om het conflict te beëindigen en die de Bosnische regering belet wapens te kopen om zich te verdedigen. Hij verklaarde zeer pessimistisch te zijn. "De huidige geesteshouding slaat genocide toe"

Het in Sarajevo verschijnende blad *Oslobodjenje* schreef een terugblik op drie jaar oorlog. Volgens het blad bestaat Bosnië-Herzegovina nog steeds door drie grote nederlagen van de Serviërs: de vruchteloze poging om de industriezone van Tuzla van centraal Bosnië af te scheiden, het door de VN uitgevaardigde vliegverbod en de stichting van de Moslim-Kroatische federatie.

Als 92ste land erkende China Bosnië-Herzegovina als onafhankelijke staat. De Chinese afgevaardigde in Kroatië, Xie Xigin, zei in Zagreb dat Peking had willen wachten op meer vreedzame omstandigheden. Na drie jaar oorlog neemt China echter zonder meer aan dat het einde van de crisis nog ver weg ligt.

Ex-president Jimmy Carter bood aan te bemiddelen om tot een verlenging van het op 30 april aflopende bestand in Bosnië te komen. Het huidige bestand, waaraan noch het leger van de Serviërs noch dat van de regering zich nog serieus houdt, kwam in december tot stand na bemiddeling van Carter. Het aanbod van de ex-president werd echter direct door de Bosnische vice-president, Ejup Ganic, van de hand gewezen. De komst van Carter, aldus Ganic, zou "verwarring stichten" en de Bosnische Serviërs een nieuwe gelegenheid

bieden het vredesplan van de Contactgroep af te wijzen.

De regering Clinton zou oogluikend hebben toegestaan dat Iran wapens heeft geleverd aan de Bosnische Moslimregering. Het artikel in de Washington Post vermeldde dat ook Kroatië heeft mee geprofiteerd, als dank voor het openstellen van zijn grondgebied voor de doorvoer van de wapens. De krant baseerde zich op hoge Amerikaanse regeringsfunctionarissen. Het Witte huis ontkende, maar gaf toe dat dat er aanhoudende geruchten zijn over wapens uit Iran. De Iraanse leveranties zouden hebben bijgedragen aan enkele recente militaire successen van het Bosnische regeringsleger. Iran zou geen tanks en zware artillerie hebben geleverd. Zulke wapens hebben de Bosnische Serviërs tot nog toe geen militair overwicht gegeven. De Iraanse wapens zouden wekelijks per vliegtuig aankomen op de luchthaven van de Kroatische hoofdstad Zagreb en verder over land naar Bosnië worden vervoerd. Een jaar geleden werd een Iraanse Boeing 747 met lichte wapens in Kroatië ontdekt en aangehouden. Sindsdien zijn de leveranties doorgedaan. VN-waarnemers in Bosnië hebben de afgelopen maanden gezegd landingen door onbekende transportvliegtuigen in Moslimgebied gezien te hebben. De Bosnische permanente vertegenwoordiger bij de VN, Mohammed Sacirby, zei dat er "wapens uit veel landen" naar Bosnië komen. "Men wijst altijd op wapenleveranties uit Iran om ons te associëren met het Moslim-fundamentalisme", aldus Sacirby, die Iraanse leveringen wil bevestigen noch ontkennen.

BOSNIË-HERCEGOVINA MILITAIR

Alle strijdende partijen gaan er steeds meer toe over om de bewegingsvrijheid van VN-personeel in te perken (het leggen van mijnen rondom VN-troepen, gijzelen van VN-personeel).

Het BiH heeft de afgelopen tijd herhaaldelijk militaire successen geboekt, waarbij we met name moeten denken aan de strijd bij de Majevisa-heuvels en rondom het Vlasice-gebergte. Er zijn echter aanwijzingen dat het VRS nieuwe offensieven tegen het BiH aan het voorbereiden is, als reactie op het succes van het de laatste.

De oorlog in Bosnië breidt zich in de tweede

helft van de maand in snel tempo uit. Op twee nieuwe fronten wordt gevochten. In Sarajevo werd een verbod op openbare bijeenkomsten van kracht. De Bosnische Serviërs beschoten met artilleriegeschut een school in de stad Tesanj in Centraal-Bosnië. Daarbij kwamen twee kinderen om het leven. Verder werd gevochten bij Doboj, ten noorden van Tesanj, en bij Teslic even ten westen van Doboj. Ook kwam het tot gevechten bij Zepce, tachtig kilometer ten noorden van Sarajevo. Hier gaat de strijd tussen de Bosnische Serviërs en de Bosnische Kroaten. Een VN-waarnemer sprak van "verschrikkelijke gevechten". De strijdende partijen leggen de bewegingsvrijheid van de VN aan banden, zodat niet meer gegevens te verkrijgen waren.

Bosnische Serviërs raken oorlogsmoe. Na drie jaar oorlog en door het nationalistische beleid van hun leiders hebben reeds tienduizenden gedesillusioneerd de republiek Bosnië-Herzegovina verlaten. De desillusie over de oorlog, bedoeld om een eigen staat te scheppen die zich uiteindelijk bij Servië zou moeten aansluiten, heeft de situatie aanzienlijk veranderd. Ze hebben nog zo'n 70 procent van de republiek in handen. Beetje bij beetje verliezen ze echter terrein en het moreel van de troepen daalt. Het Bosnische regeringsleger heeft het initiatief genomen. Ze denken de Serviërs de rekening te kunnen presenteren voor het Servische beleid jegens de Moslims in de voorgaande jaren.

Veel Bosnische Serviërs denken erover naar Amerika of Canada te emigreren. Hun leiders mogen de VS dan wel beschouwen als bondgenoten van de Moslims, Amerika en Canada zijn nog altijd magische woorden. Onder de inwoners van de Servische buitenwijk van Sarajevo, Ilidja, worden heimelijke gesprekken gevoerd over het verkrijgen van een visum voor die landen. Vooral onder jonge mensen die geen einde aan de oorlog zien. Opmerkingen als "ik wil niet de rest van mijn leven in een modderige loopgraaf zitten" en "bij de eerste de beste gelegenheid ben ik de grens over" zijn regelmatig te horen. Sinds het begin van de oorlog zijn 500.000 Bosnische Serviërs het land ontvlucht. Zo'n 350.000 zitten in Servië, de rest is naar het Westen gegaan. Men neemt aan dat er in het Bosnisch-Servische gedeelte van Bosnië ongeveer een miljoen mensen wonen. Zo'n 20.000 Serviërs zouden onder het gezag van de Bosnische regering vallen.

De 50.000 mensen die recentelijk een visum hebben gekregen om naar Westerse landen te emigreren, worden door Servië als deserteurs aangemerkt. Alle gezonde Bosnisch-Servische mannen vallen onder de dienstplicht en mogen het land niet verlaten om elders te gaan wonen. Radovan Karadzic, de Bosnisch Servische leider, heeft president Milosevic opgeroepen de Bosnische mannen in Servië aan het Bosnisch-Servische leger over te dragen. Volgens Karadzic zou de oorlog in twee maanden beëindigd kunnen zijn als Servië de deserteurs inderdaad zou terugsturen. Hij dreigde de bezettingen van de deserteurs in beslag te zullen laten nemen. Milosevic wil niet toegeven en zet Karadzic juist onder druk om een einde aan de oorlog te maken. Hij heeft er dan ook geen belang bij de deserteurs uit te leveren. Zijn deze eenmaal in Belgrado, dan is het niet meer zo moeilijk om naar het buitenland te vluchten. Niet alleen de recente nederlagen zetten aan tot desertie. Een Servische soldaat uit de omgeving van Sarajevo verteld als sinds vorige zomer geen wedde meer te hebben ontvangen, een soldij van overigens zo'n 16 gulden per maand. Niet alleen onder de soldaten maar ook onder de burgerbevolking bestaat onvrede over het gedrag van de leiders. De uitzichtloosheid van de strijd en de slechte economie zijn hier debet aan. Bovendien tiert de corruptie welig binnen de Bosnisch-Servische leiding. Hoge functionarissen en leiders hebben elkaar openlijk beschuldigd van het verduisteren van enkele honderdduizenden dollars. Geld dat was bestemd voor de illegale aankoop van wapens in het buitenland. Het volk wil niet langer vechten voor een stelletje dieven aan de top.

BIHAC-POCKET

Gedurende de eerste week van april werd de 'safe area' rondom Bihac weer voortdurend beschoten door Servische eenheden. De VN greep niet in, omdat geen burgers door de beschietingen werden getroffen (wel werden een Nederlandse waarnemer en een plaatselijke vertaler licht gewond). Op 3 april werd de NAVO wel gevraagd om verkenningsvluchten boven de Bihac-pocket uit te voeren om vast te kunnen stellen waar de Servische stellingen zich precies bevonden. Daarbij moesten de NAVO-vliegtuigen echter rekening houden met Servisch luchtdoelgeschut. Een VN-woordvoerder verklaarde echter dat door een communicatie-

probleem tussen de VN-macht en de NAVO de militaire organisatie niet adequaat heeft kunnen reageren, zodat van daadwerkelijke verkenningsvluchten niets is terecht gekomen. VN-vertegenwoordigers geloven dat de incidenten deel uit maken van een vooropgezet plan om druk uit te oefenen op de peacekeepers in het algemeen en Lgen Rupert Smith in het bijzonder. De generaal heeft geantwoord door onmiddellijk een ontmoeting met de Bosnisch-servische generaal Radko Mladic te eisen. Mladic's assistenten lieten echter weten dat de generaal het te druk heeft om zijn VN-opponent te ontmoeten.

NOORD-BOSNIË-HERCEGOVINA

POSAVINA_CORRIDOR:

Nabij de stad Brcko schoten Bosnische Kroaten zestien granaten af op de Serviërs.

TUZLA:

De Bosnische radio deelde mee dat het bestuur van Tuzla in verband met de voortdurende aanvallen van Serviërs de noodtoestand heeft uitgeroepen. De industriestad is in handen van het door Moslims beheerste regeringsleger. De radio deed geen mededelingen over doden of gewonden. De Serven namen Tuzla vanaf het in het noorden gelegen Majevisa-gebergte onder vuur.

O V E R I G N O O R D - BOSNIË_HERZEGOWINA:

Het persbureau SRNA van de Bosnische Serviërs meldde op 7 april dat het offensief van de Bosnische regeringstroepen in het noord-oosten van Bosnië "geheel doorbroken" is. De Serviërs zouden bij de stad Doboj, in het centrum van het Majevisa-gebergte, terreinwinst hebben geboekt evenals bij de Moslim-enclave Tuzla. Volgens de regering in Sarajevo voeren de Serviërs manschappen en materieel aan per helikopter.

Het VN-hoofdkwartier noemde de strijd in het Majevisa-gebergte het "absolute brandpunt". De Serven zouden verboden gifgassen hebben ingezet tegen het Bosnische regeringsleger. In het ziekenhuis van Tuzla is een aantal Bosnische regeringssoldaten opgenomen met ademhalingsmoeilijkheden. Een Bosnische legerwoordvoerder in Tuzla zou dit hebben gezegd. Westerse bronnen bevestigden dit bericht van het Franse persbureau AFP.

Volgens Nina Winquist, woordvoester van het Internationale Rode Kruis, zijn de Bosnische Serviërs opnieuw begonnen met een campagne om Moslims te verjagen. Een actie die veel lijkt op de etnische zuiveringen van ruim een jaar geleden toen zesduizend inwoners van Moslimdorpen werden verdreven. Twee groepen Moslims, meest vrouwen en kinderen, werden door de Serviërs gedwongen in het gebied tussen Bijeljina en Tuzla de gevechtslinies over te steken. In Bijeljina wonen nog slechts tweeduizend Moslims. Voor het begin van de oorlog, drie jaar geleden, waren dat er dertigduizend. De Bosnische Serviërs hebben in de loop van de oorlog honderdduizenden Moslims, Kroaten en zigeuners verdreven uit de gebieden die zij onder controle hebben.

OOST-BOSNIË-HERCEGOVINA

GORAZDE:

Nadat Bosnische Serviërs een artilleriebeschieting op het "veilige gebied" hadden uitgevoerd, riep de VN NAVO-vliegtuigen te hulp. De vliegtuigen vlogen bij wijze van waarschuwing laag over de stellingen van de Bosnische-Serviërs. De Bosnische staatstelevisie meldde dat zestien artilleriegranaten waren afgevuurd op de stad, naar men zegt als wraak voor de dood van een Servische soldaat die het slachtoffer was geworden van een sluipschutter.

Gorazde werd voor het laatst op 25 maart beschoten. Ook toen scheerden NAVO-jagers over de stad.

De Bosnische premier Silajdzic zei dat de VN krachtiger moet optreden tegen de schendingen van het speciale statuut van "veilige gebieden". "De veilige gebieden zijn niet veilig meer", aldus Karajdzic, "Sarajevo is niet veilig. Er worden weer onschuldige mensen vermoord".

ZEPA:

NTR

SREBRENICA:

Verrassend hevige artillerie-aanvallen worden gemeld.

CENTRAAL-BOSNIË-HERCEGOVINA

Het BiH meldde in het weekend van 8 april 1995 de verovering op de Serviërs van de Vlastic-hoogvlakte (75 km ten NW van Sarajevo) met daarbij het intacte communicatiecentrum

Paljenik. Volgens de commandant van het Zevende Legerkorps, generaal Mehmed Alagic, is de inname van de berg "een van de grootste overwinningen (van het regeringsleger) in de hele oorlog"

Vanaf de berg is een goed uitzicht op de stad Travnik mogelijk. De Serven, die gedurende de oorlog de berg de meeste tijd bezet hielden, konden vanaf hier Travnik, de Moslimstad Zenica en andere steden in centraal Bosnië onder artillerievuur nemen. Ook waren de kanonnen een serieuze bedreiging voor het VN-kamp in Vitez, waar onder andere Nederlanders en Britten gelegerd zijn.

De berg beheerst ook de routes naar Donji Vakuf en Jajce. Beide steden zijn door Serven bezet.

De berg kan voor de BiH als uitvalsbasis voor volgende operaties in diverse richtingen fungeren.

Het BiH dat al maanden probeerde de Serviërs van de berg te verdrijven, zou bij de verovering zware wapens, waaronder een tank hebben buitgemaakt. De Bosnische televisie vertoonde beelden van soldaten bij de televisietoren op de berg. De nederlaag werd echter van Servische kant niet bevestigd.

Een VN-woordvoerder zei dat het moeilijk was een juiste rapportage te geven. Verplaatsingen van UNPROFOR-troepen in het gebied rond Travnik zijn erg gelimiteerd.

Het vliegverbod boven Bosnië wordt regelmatig geschonden. NAVO-vliegtuigen dwongen tot twee keer toe een Cesna tot landen. Waarschijnlijk ging het om een toestel dat werd gebruikt voor de bevoorrading van eenheden van het regeringsleger. Ook bij Tuzla werd melding gemaakt van een vlucht van drie heli's van de Bosnische Serviërs.

SARAJEVO:

De oorlog in Bosnië begon op 5 april 1992, toen Bosnische Serviërs in Sarajevo het vuur openen op betogers die protesteerden tegen het opwerpen van barricades in de hoofdstad. De eerste dode van de oorlog, Suada Dilberovic, werd bij zo'n betoging doodgeschoten. Drie jaar na dato werd zij herdacht met een kranslegging door een klein groepje inwoners van Sarajevo.

De Frankfurter Allgemeine meldt dat Servische militairen twee Zwitsers hebben gevangen genomen op de weg van het vliegveld naar de

stad Sarajevo. Tijdens een controle bij een roadblock werden ze uit een Deens VN-pantservoertuig gehaald en afgevoerd. Leden van de VN-burgerpolitie hebben tot laat in de middag tevergeefs geprobeerd de vrouwelijke reporter en haar collega vrij te krijgen. Ook pogingen de vrijlating van de 37-jarige Duitser Kraus te bewerkstelligen mislukten. Ludwig Kraus werd op de eerste april dag al gevangengenomen. Hij was aan de rand van Sarajevo verkeerd gereden en in door Serviërs gecontroleerd gebied terechtgekomen. Kraus is medewerker van de privé organisatie "Deutsch-Bosnisch-Herzegovinishe Gesellschaft". De VN-woordvoerder Janowski (UNHCR) vermoedt dat Kraus in een kazerne in de voorstad Lukavica gevangen gehouden wordt. Een maand geleden werden vier Fransen en een Amerikaan van "Apothekers zonder grenzen" onder soortgelijke omstandigheden ontvoerd. Alle pogingen van hun regeringen om vrijlating zijn tot nu toe zonder resultaat gebleven.

Begin april is Sarajevo steeds meer onder Servisch vuur komen te liggen. De stad kondigde een algeheel alarm af nadat twee explosies waren te horen. De twee granaten vielen op de centrale hoofdstraat, een halve minuut na elkaar. Het was niet duidelijk of de explosies werden veroorzaakt door mortiervuur of door andere wapens. Ook zijn Servische sluipschutters nog steeds actief. Zondag 2 april werden tien mensen, van wie er drie stierven, door hen neergeschoten.

De VN beschuldigen de Bosnische Serviërs ervan zich bij de beschietingen van Sarajevo te bedienen van 'verboden' zwaar geschut, dat de Serviërs sinds februari 1994 uit een zone van 20 km rond de stad teruggetrokken moesten hebben, op straffe van NAVO-luchtacties.

Geprikkeld door de jongste successen van zijn Moslimvijanden heeft de Bosnisch-Servische leider Karadzic bedreigd met vergeldingsacties. Hiermee heeft hij de VN openlijk bedreigd. Karadzic zei dat als de VN er maar aan zou denken luchtacties tegen de Serven uit te voeren, ze als "Moslimvrienden en daardoor als vijand beschouwd zouden worden". De VN had bedreigd dit te doen als Servische strijders door de VN beschermd gebied zouden aanvallen.

De Serviërs gaan door met het beschieten van

de westelijke buitenwijk Hrasnica. Alle controleposten naar de stad zijn afgesloten en er is bedreigd VN-helikopters neer te halen. Nadat Franse blauwhelmen hadden gevraagd aan de NAVO om "intimidatievluchten" uit te voeren boven Servische stellingen, volgde een periode van groeiende spanning. Bij de beschieting van Hrasnica viel vrijdag 7 april de vijfde dode.

De VN-woordvoerder Aleksandr Ivanko noemde de Bosnisch-Servische Ildja-brigade, die al maandenlang het vliegveld van de stad beschiet, een "terroristische organisatie". De brigade kaapt ook VN-voertuigen, steelt wapens en verbindingsmiddelen en houdt hulpverleners vast. Servische commandanten in het regionale hoofdkwartier in Lukavica zeggen dat de eenheid eigenmachtig optreedt en bevelen van hogerhand naast zich neerlegt. De VN gelooft dit echter niet omdat "de Serviërs voortreffelijke communicatie-apparatuur en een krachtige bevelsstructuur hebben". De Serviërs in Ildja, aldus Ivanko, schieten niet uit eigen beweging op hulpvliegtuigen.

Nadat alle controleposten waren afgesloten, stuurden de Fransen een peloton en vier pantservoertuigen naar een beruchte Servische controlepost op de hoofdweg tussen het vliegveld en de stad. De veertig soldaten van het Franse Vreemdelingenlegioen geraakten in een gespannen confrontatie met de ongeveer vijftig Serviërs. Enkele honderden blauwhelmen en Servische soldaten bleven in de buurt om bij te springen als geweld zou moeten worden gebruikt. De Serviërs, sommigen met Franse kogelvrije vesten aan, dreigden de voertuigen te vernietigen als de blauwhelmen niet zouden wijken. De Fransen bleven ter plekke, maar niets gebeurde. Later kwam echter een melding dat er Servische mijnen waren gelegd in de buurt van de Franse eenheid.

Volgens een afgesloten accord tussen de VN en de Serviërs heeft VN-personeel "freedom of movement" op de weg tussen vliegveld en stad. Op de lokatie van de controlepost zijn ze echter steeds weer vernederd.

In de buurt van de controlepost zijn de afgelopen drie maanden al vijftien voertuigen, acht wapens - van pistool tot en met anti-tankraketten - en verbindingsapparatuur gestolen. Ook de aktentas van Brigadier Cedric Delves, commandant van alle special forces, werd ontvreemd.

Zondag 9 april werd het vliegveld van de Bosnische hoofdstad Sarajevo opnieuw gesloten, nadat zaterdag een transportvliegtuig door kogels was geraakt, en de Bosnische Serviërs weigerden de veiligheid van de hulpvluchten te garanderen.

Het vliegtuig werd in de cockpit en romp getroffen.

Naar aanleiding van de recente beschietingen had de VN gevraagd om NAVO-vluchten. Met duikvluchten boven Sarajevo werden de Bosnische Serviërs gewaarschuwd op te houden met hun artilleriebeschietingen.

Alle tekens wijzen erop dat de Bosnische Serviërs, als reactie op de recentelijke successen van het BiH, nieuwe offensieven aan het voorbereiden zijn. Als deel van deze voorbereidingen moeten met name de Servische beschietingen van het centrum en de buitenwijken van Sarajevo vanaf 7 april worden gezien. Dat de NAVO zijn dreigement uit februari 1994, om zware beschietingen van Sarajevo met geweld te beantwoorden, zal uitvoeren is momenteel onwaarschijnlijk. De VN is van mening dat de VRS met zijn recente beschietingen op Sarajevo aan het aftasten is tot hoever men kan gaan (van de VN en de NAVO). Verder zouden de beschietingen niet specifiek een militair doel hebben, maar eerder het intimideren van de burgerbevolking.

De Bosnische regering heeft in verband met de snel verslechterde veiligheidstoestand in Sarajevo openbare bijeenkomsten verboden. Ze zijn bang voor een bloedbad als een Servische granaat in een mensenmenigte ontploft. Een VN-woordvoerder noemde de Servische aanvallen "een op een laffe wijze intimideren van de burgerbevolking".

De Bosnische president Alija Izetbegovic dreigde met een grote aanval op Servische stellingen als zij door blijven gaan met het bevuren van de stad.

"Als de Serven niet ophouden, en als de internationale gemeenschap de stad niet beschermt, zullen ons leger en ons volk worden opgeroepen de stad zelf te bevrijden, koste wat het kost" volgens de leider. Ook vertelde hij dat zijn regering het in april aflopende bedrag niet zal verlengen, of het moet zo zijn dat de Serviërs Bosnië erkennen, dan wel instemmen met het internationale vredesplan om zo de

drie-jarige oorlog te beëindigen.

Een Franse VN-soldaat werd in zijn gevechtsvoertuig in Dobrinja in de nek geraakt door een sluipschutter. Het voertuig was op weg van het vliegveld naar Sarajevo. De soldaat stierf later in een plaatselijk ziekenhuis. Het was niet duidelijk of de schutter een Serviër of een Moslim was, maar het is zonneklaar dat hij doelgericht gedood is. De VN-veiligheidsraad heeft verklaard dat dergelijke aanvallen "niet ongestraft" mogen blijven en heeft om een onderzoek gevraagd. De Franse regering eist dat de dader wordt opgespoord.

Een tweede Fransman werd de dag na de voorgaande noodlottige gebeurtenis gedood tijdens werkzaamheden in de beruchte "Sniper-Alley". De soldaat werd door sluipschuttervuur getroffen tijdens het werk aan een beschermingswal tegen sluipschutteraanvallen. De Franse premier Balladur, minister van Buitenlandse Zaken Juppé en zijn collega van Defensie Léotard kwamen bijeen voor een spoedzitting. Een terugtrekking van Franse eenheden zou niet op de agenda staan, ondanks eerdere uitlatingen in die richting.

Frankrijk heeft met zo'n 4500 VN-soldaten het grootste contingent in Bosnië. Tot nu toe zijn 32 Fransen om het leven gekomen. Léotard reisde na het tweede incident naar Sarajevo. Balladur liet daarop in Parijs een verklaring uitgaan waarin voorwaarden stonden vermeld voor verlenging van het verblijf van de Fransen in ex-Joegoslavië. Geëist werd dat de VN-eenheden ongehinderd hun mandaat kunnen uitvoeren, dat het bestand wordt gerespecteerd en dat er vooruitgang wordt geboekt in de richting van een politieke oplossing.

VN-medewerkers in Zagreb noemden dit het meest serieuze dreigement van de Fransen tot nu toe, maar tekenden erbij aan dat de politieke situatie in eigen land ook een rol speelt. Met het oog op de verkiezingen zou de regering Balladur mogelijk een ferm standpunt willen innemen.

Bij een wegblokkade buiten Sarajevo roofden Bosnische Serviërs de benzine van een konvooi van de UNHCR en stalen tienduizend mark in contanten. De UNHCR staakte daarop de levering van benzine aan de Servische strijders, die recht hebben op dertig procent van de hulp voor humanitaire doeleinden.

VERENIGDE NATIES/ EUROPESE UNIE/ NAVO

Het handelsembargo van de VN in het voormalig Joegoslavië treft alleen de burgerbevolking volgens de EU-vertegenwoordiger Koschnick. Het embargo kan niet verhinderen dat steeds meer wapens de Balkan instromen. "Het is gewoon niet waar dat er een ondoordringbare muur om Bosnië, Kroatië en Servië ligt, men betaalt wat extra en krijgt vervolgens alles", zei de vroegere burgemeester van Bremen voor radio Berlijn.

Voor wat betreft Mostar sprak de politicus positief. Koschnick leidt daar, in opdracht van de EU, de wederopbouw van de stad. Onlangs lukte het een gezamenlijke politiemacht van oud vijanden Kroaten en Moslims te vormen. Ook bestaat de kans op terugkeer van Servische vluchtelingen.

NAVO-ambassadeurs slaagden er niet in een concrete invulling te geven aan het plan voor een eventuele evacuatie van de VN-vredesmacht uit Bosnië.

De NAVO-planners voeren de druk op de lidstaten nu op. Als men te lang blijft ruziën zullen de consequenties niet te overzien zijn als de VN-vredesmacht daadwerkelijk moet worden geëvacueerd.

Binnen de NAVO zijn plannen uitgewerkt die voorzien in het sturen van een strijdmacht van 40.000 - 50.000 man. Zij zouden de evacuatie van de blauwhelmen kunnen begeleiden, nadat een groep van 1500 - 1700 man voorbereidingen hebben getroffen. De zestien NAVO-ambassadeurs slaagden er aanvankelijk niet in het eens te worden over het sturen van een kwartiermakerseenheid van tachtig militairen naar Kroatië. Zij kwamen niet verder dan de uitspraak dat de legering van deze tachtig man nog "nader diende te worden besproken". Uiteindelijk werd toch overeenstemming bereikt. De kwartiermakers bestaan voor het merendeel uit Engelse en Amerikaanse communicatie-experts.

Al weken verschillen militaire en politieke leiders van NAVO van mening over de kwestie.

De militaire leiding heeft haast: hoe eerder de NAVO militairen ter plekke heeft, hoe eerder ze in staat is hulp te verlenen bij een evacuatie. Een deel van de politieke leiding, met name Frankrijk, heeft minder haast: een legering van NAVO-soldaten kan een verkeerd politiek signaal opleveren in de richting van de strijdende partijen. Deze zouden kunnen gaan denken dat de NAVO het geloof in de VN-vredesmacht verloren heeft. De kwetsbaarheid van de blauwhelmen zou daardoor kunnen vergroten. Dit zou weer kunnen bijdragen tot het opklaaien van de oorlog in Bosnië.

De onenigheid komt op een hoogst ongelegen moment. Van het lopende bestand is al weinig meer over door voortdurende gevechten in Bihac en Tuzla. Eind van de maand loopt het bestand af en de kans op verlenging is minimaal. De mogelijkheid dat de strijd binnen enkele weken oplaait is zeer groot. Een mogelijke consequentie kan zijn dat de blauwhelmen het land zullen moeten verlaten.

De vader van Irma Hadzimuratovic vreest dat hij Engeland moet verlaten. Het zeven jaar oude Bosnische meisje overleed aan het begin van de maand in een Londens hospitaal waar zij werd behandeld aan haar verwondingen opgelopen tijdens de oorlog. Het Britse Home Office wilde geen antwoord geven op de vraag of Ramiz Hadzimuratovic toestemming zou krijgen om te blijven. Hij kwam met Irma in augustus 1993 naar Engeland om haar een snelle medische verzorging te kunnen laten geven. Zijn dochtertje was gewond geraakt bij een mortieraanval waarin haar moeder Elvira, het leven liet. De 37-jarige Hadzimuratovic mocht in Engeland blijven zolang zijn dochter, verlamd vanaf de nek, verpleegd zou worden. Hij woonde in Londen met zijn andere, vierjarige dochter Medina. Irma stierf op 1 april na een bloedvergiftiging.

Het Deens-Noors-Zweedse bataljon levert aanzienlijke steun aan de werkzaamheden van de VN in Bosnië-Herzegovina. Het bataljon, door de VN aangeduid als NORDBAT 2, heeft zijn basis vanaf oktober 1993 in de noordoostelijke Bosnische stad Tuzla. Sindsdien zijn Deense Leopard 1A5 tanks in duel geweest met Servische tanks, de vier Noorse Bell 412 Arapaho heli's hebben met hulp van een geneeskundige compagnie regelmatig slachtoffers afgevoerd en de Deense bereden tactical-air-control eenheid heeft vaak NATO-air support gecoördineerd.

NORDBAT 2 bestaat uit 120 Deense, 729 Noorse en 1039 Zweedse soldaten. Zweedse VN-medewerkers weten te vertellen dat voorbereiding en uitvoering van een tour van zes maanden in Bosnië meer dan 37 miljoen dollar kost. Elke zes maanden roteren troepen en nieuwe nemen de taak over. Een jaar voor de rotatie begint de voorbereiding met de vorming van een nieuw bataljon. De kern wordt gevormd door personeel van een Zweedse brigade. De bataljonscommandant, gewoonlijk een Zweedse Kolonel, stelt zijn eigen eenheid samen. Na de missie gaat het beroepspersoneel terug naar de eigen eenheid en de reservisten naar het burgerleven. Alle personeel van NORDBAT 2 bestaat uit beroeps onbepaalde tijd dan wel uit vrijwillige reservisten, die een speciaal contract voor VN-taken hebben ondertekend. In het Zweedse geval hebben zo'n 8000 soldaten zich vrijwillig opgegeven voor de rotatie van begin 1995, volgens de gegevens van een Zweeds officier. Zo'n 70 procent wilde de bevolking van Bosnië gaan helpen, 25 procent was werkloos en het restant zocht de ervaring van het verblijf in een oorlogsgebied.

De eerste taak van de bataljonscommandant is het benoemen van Zweedse compagniescommandanten. Deze worden gewoonlijk uit de kern van de Zweedse brigade gehaald. Zes maanden voor vertrek tekenen de reservisten hun contract. De drie maanden voor vertrek ondergaan de manschappen een intensieve training van zes weken te velde. Na de tour gaat het personeel naar huis, maar geeft wel steun aan de training van de nieuwe rotatie. De tweede maand na VN-dienst ondergaan de troepen een psychologisch onderzoek teneinde mentale problemen te kunnen onderkennen.

Elke NORDBAT compagnies, pelotons en sectiecommandanten worden getraind in het onderkennen en bespreken van stress.

VN-TRIBUNAAL:

Een woordvoerder van het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken bevestigt het bericht uit The New York Times dat een overloper uit de Servische geheime dienst uitvoerig in contact heeft gestaan met het VN-Tribunaal. Het Tribunaal onderzoekt gepleegde oorlogsmisdaden in het voormalige Joegoslavië. De Servische geheim agent, Cedomir Mihailovic, is met hulp van de Nederlandse ambassade in Belgrado vorig jaar naar ons land gekomen. Hij beschuldigt president Slobodan Milosevic ervan rechtstreeks betrokken te zijn

geweest bij oorlogsmisdaden in Bosnië-Herzegovina. Mihailovic beschikt over documenten die, indien ze authentiek zijn, aantonen dat Milosevic richtlijnen gaf voor het doden van Moslims en het beheer van concentratiekampen in Bosnië, in 1992.

Het artikel in het Amerikaanse dagblad besteedde aandacht aan de beschuldigingen van Mihailovic. Als deze waar zijn zouden ze de officiële Servische lezing over de oorlogsmisdaden ondermijnen. De Servische regering zegt dat de oorlogsmisdaden en etnische zuiveringen het werk waren van plaatselijke Bosnisch-Servische militieiders. Kan directe medeplichtigheid van Milosevic aangetoond worden, dan kan dit enorme politieke gevolgen hebben. Vooral nu de Contactgroep hoopt op een constructieve bijdrage van Milosevic inzake het tot stand brengen van vrede in Bosnië en Kroatië.

Het VN-Tribunaal heeft de Binnenlandse Veiligheidsdienst geraadpleegd over de echtheid van de documenten. Volgens Mihailovic zijn de BVD en het Tribunaal nogal slordig met de documenten omgesprongen. De originele zouden zelfs zijn zoekgeraakt. Volgens een woordvoerder is dit onjuist. Mihailovic heeft de documenten begin dit jaar teruggekregen. Hij zou hiervoor zelfs twee kwitanties hebben ondertekend.

De BVD en onderzoekers van het Tribunaal zijn er van overtuigd dat de documenten vals zijn. In Den Haag leeft het vermoeden dat er sprake is van opzet, in scene gezet in de kring van Bosnisch-Servische leiders, om de werkzaamheden van het Tribunaal in diskrediet te brengen. De documenten bevinden zich momenteel in handen van de CIA. Ze zien er vrij goed uit, definitief beoordelen of ze echt zijn kan nog niet. Wel is zeker, volgens de Amerikanen, dat Mihailovic een dusdanig hoge positie bekleedde binnen het Servische veiligheidsapparaat, dat hij kan weten wat hij beweert te weten.

Volgens Mihailovic was Joviva Stanisic, hoofd van de afdeling V van de Servische veiligheidsdienst, verantwoordelijk voor de training en het leveren van wapens aan de milities van Arkan en kapitein Dragan.

Een van de belangrijkste documenten is gedateerd 24 mei 1992. Stanisic heeft het ondertekend en het is gericht aan Radovan Karadzic. Het document stelt dat het dringend noodzakelijk is het aantal concentratiekampen in Bosnië te beperken en de gevangenen te

concentreren in twee of drie kampen. Het motief was "dat onze diensten over aanwijzingen beschikken dat Westerse inlichtingendiensten gegevens over het bestaan van de kampen aan hun media hebben doorgegeven, zodat het bestaan ervan onthuld kan worden". Het document met de rubricering "Staatsgeheim" vermeldt verder dat zes geheime agenten vanuit Belgrado met Bosnisch-Servische instanties zullen samenwerken bij het vaststellen van de identiteit van gevangenen en bij het selecteren van die gevangenen die naar Servië moesten worden overgebracht.

Een ander document dateert van 3 april 1992. Het bevat instructies voor de militiecommandant Zeljko Raznatovic, beter bekend als Arkan. Arkan krijgt opdracht om de leiders van de in Bosnië regerende Moslimpartij SDA en militaire Moslimleiders op te pakken en naar zijn hoofdkwartier in het Kroatische Erdut over te brengen. Een kleiner aantal moet worden geëxecuteerd "om de Moslimbevolking vrees aan te jagen".

Cedomir Mihailovic is tussen 17 oktober en 1 december van het vorig jaar regelmatig gehoord door het VN-Tribunaal. In Den Haag, door de Britse politiefunctaris, Simon Leach. In die tijd was hij gehuisvest op kosten van het Tribunaal. Na 1 december bevond hij zich in een appartement van de BVD. In maart van dit jaar verliet hij Nederland weer. In die tijd liet Mihailovic weten de belastende documenten terug te willen. De documenten zijn vervolgens in twee pakketten op 12 en 20 januari aan de BVD ter beschikking gesteld. De reden dat ze niet rechtstreeks van het Tribunaal teruggegeven werden is, volgens Leach, dat het Tribunaal de verblijfplaats van Mihailovic niet meer wist. Hiermee is ook het terugzenden via de BVD niet meer zo merkwaardig, vooral niet als de Nederlandse lezing klopt dat Mihailovic kort hierop de documenten terug kreeg.

Mihailovic liep over na de moord op een vriend van hem, Risto Djogo. Djogo was het hoofd van de Bosnisch-Servische televisie in Pale. Mihailovic beschuldigt Arkan's Tijgers van de moord op Djogo die vanaf augustus 1994 een felle campagne voerde tegen Milosevic. Milosevic had zich uitgesproken vóór het vredesplan voor Bosnië van de Contactgroep, in tegenstelling tot de leiding van de Bosnische Serviërs. Dit had een breuk tot gevolg. In de periode voor de moord hadden Djogo en Mihailovic documenten verzameld die belastend waren voor de Servische president. Mihailovic

bewaarde de documenten in een kluis in Skopje, Macedonië. Toen de Servische politie begin september een inval deed in de flat van Mihailovic in Belgrado, was hij reeds ondergedoken. Hij nam contact op met de Nederlandse ambassade, wat leidde tot zijn komst naar Den Haag. Hij koos voor Nederland omdat hij "in het Tribunaal geloofde". Waar hij zich nu bevindt is onbekend.

CONTACTGROEP:

De Contactgroep onderneemt een nieuw diplomatiek offensief om vóór eind april, als het bestand afloopt, tot een doorbraak in de Bosnische crisis te komen. Deskundigen van de Contactgroep kwamen tot de conclusie dat er "urgent" een behoefte is aan een doorbraak. Voorkomen moet worden dat de gevechten in heel Bosnië opnieuw oplaaien. De Contactgroep gaf geen communiqué uit na de bijeenkomst die in Londen werd gehouden. Diplomaten zeiden echter dat men hoopt op korte termijn afgevaardigden naar Sarajevo, Zagreb en Belgrado te sturen met het oog op de organisatie van een topbijeenkomst van de belangrijkste betrokken leiders. Het doel van de bijeenkomst is te komen tot een wederzijdse diplomatieke erkenning.

De Contactgroep biedt de Servische president Milosevic een verdere verlichting van het handelsembargo aan in ruil voor erkenning van Kroatië en Bosnië. Milosevic heeft al gezegd dat hij eerst een volledig einde van de sancties tegen Servië en Montenegro wil zien.

Brigade-generaal Jovan Diviak van het Bosnische regeringsleger, voorspelde dat het huidige bestand, dat eind april afloopt, met twee maanden zou worden verlengd. De Contactgroep zou zo meer tijd krijgen druk uit te oefenen op Milosevic. Erkenning kan de Bosnische Serviërs verder in een isolement brengen en ze dwingen het plan van de Contactgroep te accepteren. Dat plan deelt 49 procent van het land toe aan de Serven en 51 procent aan de Moslim-Kroatische federatie. President Izetbegovic van Bosnië zei echter dat een verlenging van het bestand ondenkbaar was.

De Franse regering heeft, in navolging van Washington, de Servische president Milosevic aangewezen als grote boosdoener. Volgens Parijs stuitten de gezanten van de Contactgroep

op diens koppige houding. Milosevic wil niets weten van gedane voorstellen. De Servische president, die zich al gesteund weet door Moskou, kreeg de steun van Griekenland, Bulgarijė, Moldaviė, Roemeniė en Oekraïne die gezamenlijk pleitten voor onvoorwaardelijke opschorting van de sancties.

NEDERLANDSE VN-MILITAIREN

Een Nederlandse militaire VN-waarnemer liep op 3 april in de buurt van Bihac een lichte hoofdwond op door de nabije inslag van een mortiergranaat. Voor de vierde dag al vuurden Servische troepen granaten af op de "safe area". Vijf inslagen belandden in het centrum van de stad en scherven troffen de ongewapende VN-officier.

De bij een mortierbeschieting van observatiepost T2 om het leven gekomen 20-jarige soldaat 1 Broere is in zijn woonplaats Lekkerkerk, onder grote belangstelling met militaire eer begraven.

Het stoffelijk overschot arriveerde met militair ere-escorte op het vliegveld Zestienhoven bij Rotterdam.

OVERIG NIEUWS

ALBANIË

Terwijl de strijdende partijen in Bosnië zich gereedmaken voor hun verwachte voorjaarsoffensief, worden grote hoeveelheden brandstof voor tanks en vliegtuigen het voormalige Joegoslavië binnengesmokkeld. Verondersteld wordt dat de stroom vliegtuigbrandstof die enkele maanden geleden op gang kwam, bestemd is voor de "Servische oorlogsmachine". Ook zijn enkele miljoenen liters benzine en diesel vanuit Albanië naar zijn noordelijke buurland verplaatst. De Verenigde Staten hebben hun bezorgdheid reeds uitgesproken tegenover de Albanese regering. Waarnemers in Europa zeggen dat deze inbreuk op het handelsembargo soms oploopt tot het smokkelen van meer dan een miljoen liter per dag. De regering Clinton overweegt diplomatieke actie, daar het land aan de Adriatische Zee de grootste leverancier van brandstof is geworden van zijn buurman Servië. Aan een 25 kilometer lange weg langs het

Scutarimeer bevinden zich tenminste twintig tankstations. De ondergrondse voorraadtanks kunnen zo'n twee miljoen liter brandstof bevatten, en meer stations worden bijgebouwd. Het gebied is erg arm en vuil en meer dan schapen en boeren zijn er niet te vinden. Houten karren getrokken door een juk ossen en de fiets worden eerder als vervoermiddel gebruikt dan de auto.

Hoewel ook brandstof over de Donau wordt binnengesmokkeld, spant Albanië de kroon en levert meer dan alle andere landen samen. De Albanese regering ontkent dat het handelsembargo wordt geschonden, ondanks het feit dat de heer Napolitano, Italiaans diplomaat en coördinator bij de EU in Brussel, hun reeds in februari advies heeft gegeven over mogelijke sancties. President Sali Berisha zei dat de verklaringen van Napolitano en de ambassade van de VS "volstrekt niet gerechtvaardigd zijn". Hij gaf toe dat er wel wat gesmokkeld werd maar niet in zo grote hoeveelheden. De regering doet zijn uiterste best, zei hij, het smokkelen onder controle te houden.

Het handelsembargo houdt onder andere in een verbod op het verschepen van alle goederen naar Servië en Montenegro, met uitzondering van medicijnen en voedsel. Het voornaamste doel was Servië te straffen voor zijn etnische zuiveringen en het niet willen erkennen van Kroatië en Bosnië. Het stoppen van de smokkel is erg belangrijk, gezien het feit dat de brandstof voor militaire doeleinden wordt gebruikt. De brandstof komt naar Albanië vanuit Griekenland en Italië. Het komt binnen vanuit Montenegro. De grens tussen Albanië en Montenegro loopt door het Scutarimeer. Het is niet duidelijk wat er daarna met de brandstof gebeurt. Diplomaten geloven dat een grote hoeveelheid niet in Montenegro blijft. Het land grenst niet alleen aan Servië zelf, maar ook aan door Servië gecontroleerde gebieden in Bosnië. In de eerste twee weken van februari werd bijna 21 miljoen liter brandstof Albanië ingevoerd, waaronder 8 miljoen liter Jet Fuel-1. De laatste tien dagen van die maand kwamen 450.000 liter per dag Noord-Albanië binnen per vrachtwagen, volgens de Albanese politie. Westerse diplomaten noemen dit een ruime onderschatting. Volgens het Albanese Bureau voor de statistiek kent Noord-Albanië slechts 1.583 geregistreerde motorvoertuigen.

De oliehandel vormt een bron van (legale) inkomsten voor Albanië, dat vecht om te moderniseren. Veel invoerrechten dienen te

worden betaald voor brandstofproducten, oplopend van 70 tot 100 procent van de eigenlijke waarde. De Albanese krant, Zeri i Popullit rapporteerde dat de regering in dit verarmde gebied in 1994 ongeveer 22 miljoen dollar aan belastinggeld heeft weten op te strijken. Bijna het gehele bedrag dankzij de brandstofhandel.

GEBEURTENISSEN IN ANGOLA
tot 16 april 1995
-EEN SAMENVATTING-

101 MIDcie
sectie Afrika

VDG Elgersma

DE VOORGESCHIEDENIS

LUANDA

November 1994 tekenden vertegenwoordigers van de verzetsbeweging UNITA en de voormalige marxistische regering van Angola voor de tweede keer een overeenkomst om een einde te maken aan een oorlog die 30 jaar heeft geduurd.

De eerste maanden van het akkoord werden gekenmerkt door een wankel staakt-het-vuren. Meer dan 200 schendingen van het bestand werden gemeld. Als voorwaarde tot zending van de beloofde 8.000 blauwhelmen stelde de VN dat het staakt-het-vuren stabiel moest zijn.

Eind maart zou Boutros Ghali reeds hierover advies uitbrengen aan de VN veiligheidsraad. De aard van dit advies was lange tijd onzeker vanwege de wankelende vrede. Het aantal schendingen van het staakt-het-vuren is echter sinds medio maart aanmerkelijk omlaag gegaan.

Het advies van de secretaris-generaal heeft enige vertraging opgelopen. Misschien om aan beide partijen in het conflict duidelijk te maken dat de VN bemoeienis geen vanzelfsprekende aangelegenheid is. De verwachting is echter nu dat de uitzending van de blauwhelmen snel kan beginnen.

31 maart - In een interview beweert Alcides Sakala Simoes, secretaris voor externe betrekkingen van de UNITA, dat het Angolese regeringleger behalve Zuidafrikaanse huurlingen ook nog steun heeft van enkele Portugese en Namibische militaire specialisten alsmede enkele Israëliëse piloten.

5 april - De criminaliteit in Angola neemt nog steeds toe. Politiebronnen melden dat vooral het aantal diefstallen van auto's toeneemt. Het gaat om gewapende roofovervallen die zich vaak op klaarlichte dag afspelen. In de hoofdstad Luanda is vooral de wijk Baixa regelmatig het toneel van dergelijke misdaden.

7 april - De president van Angola, Eduardo Dossantos, heeft Savimbi officieel uitgenodigd voor een 'dringende' ontmoeting. De lang aangekondigde ontmoeting tussen Savimbi en Dossantos bleef sinds november 1994 uit. Reden daarvoor was o.a. dat Savimbi een ontmoeting met Dossantos wil buiten Angola, bijvoorbeeld in Lusaka, terwijl Dossantos Savimbi alleen wilde ontvangen in Luanda, hoofdstad van Angola. Dossantos zou nu toch bereid zijn Savimbi op niet-Angolees grondgebied te ontmoeten.

10 april - De speciale afgezant van de

secretaris-generaal van de VN in Angola, Alioune Blondin Beye, maakt bekend dat binnenkort brigades zullen worden samengesteld waaraan zowel militairen van de UNITA als militairen van het regeringsleger zullen deelnemen. Deze gezamenlijke brigades zullen patrouilles in het land gaan uitvoeren. Tevens bevestigde hij al eerder gemelde berichten dat aan beide zijden (UNITA en MPLA) Zuidafrikaanse huurlingen strijden.

OOST ANGOLA

5 april - Er is een speciale operatie, genaamd 'tranquilidade', opgestart om gewapende bendes op te rollen in de stad Luena, in de oostelijke provincie Moxico.

BUITEN ANGOLA

5 april - De groep frontlijnstaten die jarenlang gezamenlijk hebben gestreden tegen de apartheid in buurland Zuid Afrika heeft zich ongevormd tot ASAS (Allied Southern African States) dit is gepaard gegaan met de toetreding van vier nieuwe leden, te weten Zuid-Afrika, Swaziland, Lesotho en Malawi. De beslissingen moeten in augustus 1995 nog worden goedgekeurd op presidentieel niveau in Kaapstad (RSA).

De eerste prioriteit van deze groep zal zijn om een vreedzame oplossing te zoeken voor het conflict in Angola. Enige tijd zag het er naar uit dat de voormalige frontlijnstaten (Angola, Botswana, Namibia, Moçambique, Tanzania, Zambia en Zimbabwe) niet bereid waren om het Zuid Afrika van Mandela toe te laten tot hun organisatie. Na de val van het apartheidsbewind wilden ze de organisatie omvormen en gebruiken om de allesoverheersende economische macht van Zuid Afrika in de regio enigszins te beperken. Nu lijkt toch een andere weg te zijn gekozen. Het is waarschijnlijk dat Zuid Afrika de ASAS zal willen gebruiken als instrument voor zijn regionale buitenlandse politiek.

7 april - De speciale vertegenwoordiger van de

VN in Angola, Beye, heeft een bezoek gebracht aan Mobutu de president van buurland Zaïre. Het is niet bekend wat zij hebben besproken. Zaïre speelt echter een belangrijke rol bij de bevoorrading van de rebellen van zowel UNITA als de FLEC-FAC (een beweging die strijdt voor grotere autonomie van de noordelijke enclave Cabinda).

OOSTELIJK CENTRAAL-EUROPA EN DE BALKAN
maart 1995
-DE STAND VAN ZAKEN-

101 MIDCie
sectie Balkan

Vdg. Jawad

INLEIDING

In deze rubriek komen de belangrijkste gebeurtenissen in de oostelijk Centraal-Europese en Balkan staten, exclusief de gebeurtenissen in het voormalige Joegoslavië, aan de orde. Bij de hieronderstaande bespreking van de belangrijkste gebeurtenissen in deze gebieden wordt met name aandacht besteed aan de volgende drie zaken:

- de transformatie naar een democratisch politiek stelsel en de aansluiting bij Westerse instituties en organisaties;
- de stand van de economische hervormingen gericht op het instellen van een goed functionerende markteconomie; en
- de spanningen met etnische minderheden.

Voor het nieuws over de gebeurtenissen in het voormalige-Joegoslavië zij verwezen naar de desbetreffende rubriek.

BALTISCHE STATEN

ALGEMEEN

De Europese Commissie kondigde op 12 april aan dat het met de drie Baltische staten overeenstemming had bereikt over het sluiten van de zogenaamde Europa-akkoorden. Dergelijke akkoorden werden reeds eerder met Polen, Tsjechië, Roemenië, Slowakije, Hongarije en Bulgarije gesloten. Met Slovenië wordt nog onderhandeld over een Europa-akkoord. De Europa-akkoorden hebben bevordering van

vrijhandel en het opzetten van een politieke dialoog tot doel. De akkoorden bieden ook uitzicht op het volwaardige lidmaatschap van de EU. De Commissie werkt momenteel aan een Witboek waarin wordt geïnventariseerd aan welke juridische regels door de kandidaat-lidstaten moet worden voldaan als ze willen toetreden. De EU-ministers van buitenlandse zaken benadrukten echter dat men niet automatisch tot de EU kan toetreden als aan deze regels is voldaan: de kandidaat-leden zullen stap voor stap geïntegreerd worden in de EU. Oostenrijk maakte op een bijeenkomst van de Europese ministers van buitenlandse zaken bijvoorbeeld duidelijk dat de kandidaat-leden iets zullen moeten doen aan de verouderde kerncentrale-technologie die men gebruikt. Het ging Oostenrijk eigenlijk vooral om de kerncentrale die wordt ontwikkeld in Mochovce in Slowakije, niet meer dan honderd kilometer van Wenen verwijderd (zie ook Slowakije).

ESTLAND

Op 6 april installeerde het Estse Parlement de nieuwe regering. De nieuwe premier werd, zoals verwacht, Tiit Vähi, de leider van de Coalitiepartij/Boerenunie (KMÜ), die bij de verkiezingen in maart de grootste partij werd met 41 van de 101 zetels. De Nieuwe regering bestaat uit de KMÜ en de Centruumpartij van ex-premier Edgar Savisaar, die de derde partij was geworden met 16 zetels. De Estse president, Lennart Meri, gaf op 13 april zijn goedkeuring aan de nieuwe regering. De KMÜ kreeg tien ministerposten en de Centruumpartij vijf. Savisaar is de vice-premier en de minister van binnenlandse zaken. De voormalige ambassadeur in London, Riivo Sinijärv, is de nieuwe minister van buitenlandse zaken en ene Endel Lippmaa is de nieuwe minister voor Europese zaken geworden.

De nieuwe regering kijkt wat de doelen en

prioriteiten betreft nauwelijks af van eerdere regeringen: voortzetting van de markthervormingen, snelle integratie in Europa, een aan de mark gekoppelde valuta, een evenwichtige begroting, handhaving van de huidige belastingdruk en betere relaties met Rusland. De nieuwe regering legt echter meer nadruk dan zijn voorgangers op het rekening houden met de sociale gevolgen van de hervormingen (verpaupering en grote welvaartverschillen). Dit is een van de redenen waarom de KMÚ niet, zoals door velen werd verwacht, in zee is gegaan met de Estse Hervormingspartij/Liberalen van Siim Kallas, wiens partij de op een na grootste van het land werd.

LETLAND

De minister van defensie Arved is op 24 maart afgetreden nadat hij van incompetentie en besluiteloosheid was beschuldigd. Premier Gailis heeft zijn aftreden aanvaard.

Op 7 april besloot de Letse regering onder druk van zware kritiek van de internationale gemeenschap om honderd asielzoekers uit het Midden-Oosten op te nemen. De asielzoekers werden gedwongen meer dan twee weken in een tweetal treinwagons op een zijspoor in erbarmelijke omstandigheden te verblijven, terwijl de regering probeerde Rusland te overtuigen de asielzoekers op te nemen. De asielzoekers zijn overgebracht naar een open gevangenis in Olaine, zuid van Riga.

LITOUWEN

NTR

VISEGRAD-STATEN

POLEN

Op zijn partijcongres op 2 april heeft de Vrijheidsunie een nieuwe partijvoorzitter gekozen en een kandidaat voor het presidentschap naar voren geschoven. Tadeusz Mazowiecki, de eerste niet-communistische premier van Polen, verloor het voorzitterschap aan Leszek Balcerowicz, de ontwerper van de shock-therapie voor de hervormingen in Polen. Als presidentskandidaat werd Jacek Kuron, een

uiterst populaire oud-gediende van de Solidariteits-beweging naar voren geschoven. Hij versloeg ex-premier Hanna Suchocka en ex-minister van defensie Onyskiewicz.

De kandidatuur van Kuron heeft de kans op herverkiezing voor president Lech Walesa, die tegen alle verwachtingen in nog steeds een kans maakt, niet bepaald vergroot: hij verliest door de kandidatuur van Kuron vermoedelijk een deel van zijn natuurlijke Solidariteit-achterban. Een deel van de nationalistische steun voor Walesa zal verder waarschijnlijk worden afgesnoept door de kandidatuur van de nationalistische president van het Hooggerechtshof, Adam Strzembosz. Walesa maakte een comeback door de kwakkelende regering-Pawlak ten val te brengen. De laatste dagen heeft hij zijn aanvallen op de nieuwe regering, die gedomineerd wordt door ex-communisten hervat.

Dit alles heeft tot gevolg dat de jonge en charismatische leider van de ex-communistische Democratische Linkse Alliantie (SLD), Alexander Kwasniewski, nog altijd de koploper in de race is met 16% van de stemmen. Als Kwasniewski de Poolse Boerenpartij, de coalitiepartner van de SLD, kan overhalen geen kandidaat te stellen is het waarschijnlijk dat hij alle linkse stemmers aan zich kan binden.

Kwasniewski is voorzitter van de grondwettelijke commissie van het parlement dat zich bezig houdt met het schrijven van een nieuwe grondwet die de Stalinistische moet vervangen. Sommigen vrezen dat hij de macht van de president, die niet duidelijk is omschreven, zal uitbreiden als hij zelf de beste kans maakt om te winnen of deze macht juist zeer zal beperken als hij geen kans maakt.

De SLD ligt als gevolg van de pogingen om een nieuwe grondwet te maken overhoop met de Poolse kerk. In de oude grondwet werd de Poolse Rooms Katholieke Kerk als neutraal bestempeld en in de praktijk uit het openbare leven gebannen. De SLD was van plan deze formulering te handhaven, maar de Poolse kerkleiders ageerden daar tegen. De SLD is bang dat de R.K. kerk ongewenst veel invloed zal uitoefenen op het openbaar en politiek leven. De R.K. kerk heeft zich de afgelopen jaren al enkele malen succesvol door middel van enorme campagnes met de politiek ingelaten, bijvoorbeeld toen er nieuwe abortus- en mediawetten werden gemaakt. Er werd een compromis bereikt: de kerk zal nu in de nieuwe grondwet omschreven worden als "onpartijdig".

Sommigen verwachten dat Kwasniewski door de succesvolle besprekingen met de kerkleiders ook zou kunnen rekenen op enige steun vanuit de katholieke hoek.

TSJECHIË

In Tsjechië lopen de gemoederen hoog op met betrekking tot de verhoudingen met Duitsland nu de viering van de vijftigste verjaardag van de bevrijding nadert. In een notendop is het probleem als volgt: Duitsland en met name de organisatie van de uit Tsjechië verdreven Sudeten-Duitsers eisen dat de deportatie van de Sudeten-Duitsers als illegaal wordt erkend en dat zij hun verloren bezittingen kunnen terugkrijgen of dat hen een schadevergoeding wordt verleent. Een aantal Tsjechische partijen (met name extreem-rechts en de communisten) eisen anderzijds dat de Duitsers hun excuses aanbieden voor hun misdaden tijdens de Nazi-bezetting en de slachtoffers van de bezetting een vergoeding verlenen. Als gevolg van deze spanningen waren de Tsjechisch-Duitse betrekkingen bekoeld. Presient Havel heeft laatst opgeroepen tot het begraven van het verleden om een serieus dialoog over de wederzijdse betrekkingen aan te gaan (zie infocoop nummer 5). Ondertussen zijn er allerlei controverses ontstaan over het al dan niet aanleggen van een speciale begraafplaats voor de 1700 in Tsjechië gesneuvelde Wehrmacht-militairen in de stad Cheb, over de herdenking van de verdrijving van de Duitsers in de stad Terezin (Theresienstadt), een voormalig Tsjechisch concentratie-kamp en het plan om Duitsers uit te nodigen om de bevrijding van het land te vieren.

SLOWAKIJE

Onder druk van Oostenrijk en de milieubeweging heeft Slowakije de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD) gevraagd de beslissing over het verlenen van een krediet van 400 miljoen Dmark voor het moderniseren van de Sovjet-stijl kerncentrale bij Mochovce uit te stellen. Dit was een slag in het gezicht voor de EBRD die had betoogd dat het moderniseren van de kerncentrale het milieu ten goede zou komen. De beslissing was ook een zware klap voor de Franse atoomindustrie, die aangetrokken zou worden voor de modernisering en hoopte door middel van het project door te kunnen dringen op de Oosteuropese kerncentrale-markt. Men

had reeds veel geld in het project geïnvesteerd, dat met name door de inzakkende markt voor kerntechnologie aan belang toe heeft genomen. De Franse kernindustrie betoogde eveneens dat het project het milieu geen schade zou doen, omdat men daardoor de veel gevaarlijkere kerncentrale in Bohunice (Slowakije) zou kunnen sluiten.

HONGARIJE

Ondanks de ondertekening van het Basisverdrag tussen Hongarije en Slowakije in het kader van Balladur's "Stabiliteitspact" voor Europa is nog steeds niet alles koek en ei tussen beide landen. Het verdrag waar al jaren over onderhandeld werd, werd pas 19 maart jl. ondertekend als gevolg van onenigheid over de rechten en de bescherming van de Hongaarse minderheid in Slowakije. Kort na de ondertekening bleek dat men het gedeelte van het Basisverdrag over de Hongaarse minderheid op radicaal verschillende manieren interpreteerde. Slowakije had zich toen het toetrad tot de Raad van Europa (RvE) verplicht tot het overnemen van "aanbeveling 1201" van de RvE, waarin het recht op zelfbestuur voor minderheden is omschreven. In het Basisverdrag stemde Hongarije in met het weglaten van collectieve rechten voor de Hongaarse minderheid, omdat Slowakije zich daartoe reeds verplicht had bij de toetreding tot de RvE. In het verdrag wordt daarom gesproken over individuele rechten en rechten van personen die tot een nationale minderheid behoren. In de Hongaarse interpretatie waren deze rechten een aanvulling op degene die in aanbeveling 1201 zijn verwoord. De Slowaakse minister van buitenlandse zaken presenteerde echter nog op de conferentie voor het Stabiliteitspact in Parijs een nota waarin gesteld werd dat Slowakije nooit akkoord gegaan was met aanbeveling 1201.

Hongarije en Roemenië die al even lang onderhandelen over een Basisverdrag hebben nog niets ondertekend, omdat men het ook nog steeds niet eens is over de minderhedenkwestie. Ook Roemenië vindt aanbeveling 1201 te ver gaan en is zelfs niet bereid na te denken over autonomie voor de Hongaarse minderheid in Transsylvanië. Terwijl de woordenstrijd tussen de hoofdsteden voortgaat, schijnen de Hongaarse minderheden in Roemenië en in Hongarije steeds meer te radicaliseren. De Hongaren in Hongarije tenslotte hebben onder leiding van de oppositiepartij Fidesz heftig

geprotesteerd tegen de regering, omdat deze de rechten van de Hongaren in het buitenland zou hebben verkwaanseld in het verdrag met Slowakije, dat uit loze beloften zou bestaan (AD 25/3 en NRC 28/3).

De Russische minister van buitenlandse zaken, Andrei Kozyrev, heeft op 25 maart de Hongaarse regering ervan verzekerd dat Moskou het Hongaarse besluit om al dan niet toe te treden tot de NAVO als het soeverein recht van Hongarije beschouwt en zich het recht niet voorbehoudt daar een veto over uit te spreken. Jeltsin had zich eerder (begin maart) op dezelfde manier uitgelaten tegenover premier Horn. Kozyrev stelde dat de uitbreiding van de NAVO stabiliteit en democratie ten goede moest komen en niet tegen een of ander land gericht moest zijn. Hij benadrukte dat er bij de uitbreiding van de NAVO rekening gehouden moest worden met de legitieme belangen van Rusland en dat de manier waarop de NAVO werd uitgebreid voorzien moest worden van een raamwerk waarin Rusland zijn belangen kon vertegenwoordigen. Rusland zou graag de uitbreiding van de NAVO willen doen samengaan met de oprichting van een nieuwe veiligheidsstructuur voor Europa, waarin de CVSE een belangrijkere rol zou gaan spelen.

Op 12 maart herleefden oude tijden bij de Oostenrijks-Hongaarse grens toen Oostenrijk probeerde het regime van het Verdrag van Schengen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen EU-burgers (lichte controle) en niet EU-burgers (verzwaarde controle), in te voeren. Een enorme rij van Hongaren die Oostenrijk in wilde, kwam urenlang vast te staan voor de grens. De Hongaarse regering kwam in actie bij de buurstaat om begrip voor hun zorgen te vragen: de lange wachttijden aan de grens veroorzaken vertragingen en ontmoedigen toeristen en zouden Hongarije daarom veel geld kosten.

BALKAN-STATEN

SLOVENIË

Half maart konden de onderhandelingen tussen de EU en Slovenië over een Europa-akkoord

eindelijk van start gaan. Sinds de val van de regering Berlusconi zijn de betrekkingen tussen Slovenië en Italië, dat een veto over de onderhandelingen had uitgesproken omdat de kwestie Istrië niet was opgelost, aanmerkelijk verbeterd.

De nieuwe Sloveense minister van buitenlandse zaken, Zoran Thaler, kwam met zijn eveneens nieuwe Italiaanse collega, mevrouw Agnelli, overeen het conflict over te dragen aan een gemengde commissie, onder leiding van gevolmachtigden van beide ministers, om een oplossing te zoeken. Italië hefte daarop zijn veto op. De kwestie van de rechten en bescherming van de Sloveense minderheid in Italië werd niet openbaar ter sprake gebracht door Thaler, ook al had het Sloveense parlement daarop aangedrongen.

Slovenië hoopt nu dat de onderhandelingen met de EU al in juni kunnen worden afgerond. Men maakt zich namelijk zorgen over de politieke stabiliteit in Italië. Ex-premier Berlusconi doet al enige maanden moedwillige pogingen om de regering ten val te brengen en weer aan de macht te komen. Een nieuwe regering van Berlusconi's Forza Italia en de extreem-rechtse Nationale Alliantie van Gianfranco Fini is dan niet ondenkbaar. De voorzitter van de buitenland commissie van het Italiaanse parlement, Tremaglia (Nationale Alliantie), die openlijk Mussolini bewondert, zei tijdens een bezoek aan Ljubljana dat een rechtse regering zich niet zou storen aan de afspraken die Agnelli met Slovenië heeft gemaakt (Frankfurter Allgemeine Zeitung 22/3).

Over de grens tussen Kroatië en Slovenië bestaat enige onenigheid, al zou deze volgens Thaler voor 97% zijn opgelost. Beide landen zijn overeengekomen een gemengde commissie te vormen die een rapport zal uitbrengen over het verloop van de grens.

Slovenië maakt zich zorgen over de toegenomen spanningen tussen Kroatië en Servië en de mogelijkheid van een nieuwe oorlog. Om die reden wil men zo snel mogelijk toetreden tot de EU, de NAVO en de WEU.

ROEMENIË

NTR

BULGARIJE

NTR

ALBANIË

Naar aanleiding van geruchten in enkele Albanese kranten over het mogelijk verstrekken van visa aan Albanese gastarbeiders door de Amerikaanse ambassade, hebben ongeveer 1000 Albanese jongeren de Amerikaanse ambassade bestormd. De Albanese politie greep in en opende het vuur naar eigen zeggen boven de hoofden van de demonstranten, maar volgens anderen heeft de politie op de demonstranten geschoten.

De jongeren trachtten de voortdurende misere in Albanië te ontvluchten. Albanië heeft het laagste Bruto Nationaal Product (BNP) van Europa. Sinds het ineensinken van het communistisch regime werd het BNP gehalveerd en daalde de export met 70%. De buitenlandse hulp, ondersteuning door Albanese arbeiders in het buitenland en embargo-doorbrekende handel met Servië omvatten nu samen driekwart van het nationaal inkomen. De buitenlandse schuld van Albanië is reeds tien keer de jaarlijkse export en stijgt snel.

Albanië scoort ook zeer slecht op de sociale indicatoren van ontwikkeling: het heeft bijvoorbeeld de hoogste kindersterfte van Europa (35,4 per 1000). Met name de regio's Puke, Peshkopia, Kukes, Has en Tropoje zijn zwaar getroffen door massale werkloosheid. Alle fabrieken en mijnen, die tijdens de communistische periode afhankelijk van een soort slavenarbeid waren zijn dicht. Handel wordt steeds meer gedreven door middel van ruil-handel in plaats van geld.

Albanië is zeer open over de problemen waar men mee te kampen heeft, omdat men hoopt op meer buitenlandse hulp. Men vindt dat men dat ook verdient gezien de problemen en gelet op de gevolgen van het embargo tegen Servië, waardoor de export naar Kosovo officieel geblokkeerd is. Berisha wil graag buitenlandse investeringen aantrekken, maar het land bevindt zich wat dat betreft in een vicieuze cirkel: er is infrastructuur nodig (afwezig in grote delen van het land) om investeringen aan te trekken, maar er zijn investeringen nodig voor het opbouwen van een infrastructuur.

Op 17 maart werden zeven vermoedelijke militanten van het "Bevrijdingsfront van Noord-Epirus" (MAVI) gearresteerd bij de Grieks-Albanese grens. De zeven mannen, drie Grieken en vier Griekse Albanen, waren zwaar bewapend met onder andere negen

Kalashnikovs (AK-47s).

Bij een Griekse politie-inval bij een tweetal ultranationalisten een week later werden nog eens acht Kalashnikovs gevonden die zeer waarschijnlijk in mei 1994 zijn gestolen tijdens een overval op een Albanese kazerne in Episkopi. De twee ultranationalisten, die afkomstig zijn uit Zuid-Albanië, onderhielden banden met het MAVI, maar ontkennen iets met de overval te maken te hebben. De overval op de kazerne veroorzaakte vorig jaar ernstige spanningen in de betrekkingen tussen Albanië en Griekenland, die halsstarrig ontkende dat er Grieken betrokken waren bij de overval, ondanks het feit dat het MAVI deze had opgeëist. De Griekse minister van buitenlandse zaken, Karolos Papoulias, veroordeelde de activiteiten van het MAVI.

OVERIG

Volgens Francis Jacobs, de advocaat-generaal die het Europese Hof van Justitie van juridisch advies voorziet in het proces dat de Europese Commissie vorig jaar had aangespannen tegen Griekenland, heeft de laatste het volste recht zich te beroepen op 'oorlogsgevaar' toen het in februari 1994 een handelsblokkade afkondigde tegen Macedonië (FYROM) en handelde daarom niet in strijd met het Europees recht. Jacobs bekeek het probleem vanuit het Griekse perspectief. Hij was van mening dat het bestaan van een al dan niet reëel oorlogsgevaar niet van doorslaggevend belang was voor deze zaak, maar juist de vraag of de angst voor een oorlog in de geest van de Griekse regering en van de grote meerderheid van de bevolking aanwezig was. Het doet er met andere woorden niet toe dat er objectief gezien geen daadwerkelijk oorlogsgevaar was, omdat het gevaar in ieder geval bestond in de Griekse geest (Volkskrant 8/4).

**Integratie van het Legerkorps Terrein Documentatiecentrum
in 101 MIDcie**

101 MIDcie

AOOI Menting

Medio 1968 gaf C- 1LK de opdracht aan C- 101 Geniegevechtsgroep om een TERDOC op te richten met als doel het verzamelen van alle, bij genie-eenheden en later ook bij de tactische eenheden aanwezige relevante informatie/documentatie.

Het verzamelen van deze informatie had vooral betrekking op het voormalige operatiegebied.

Sinds de val van de 'MUUR' is het verzamelen van deze gegevens stop gezet.

In het kader van de herstructurering KL is besloten dat min of meer alle inlichtingenorganen zouden worden samengevoegd. Om nu te voorkomen dat de expertise en de verzameling terreindocumentatie en genietechnische inlichtingen verloren zou gaan na het opheffen van 101 Geniegevechtsgroep (december 1994) is besloten het TERDOC met ingang van 14 februari 1994 onder te brengen bij 101 MIDcie.

Naamsverandering

Als gevolg van de integratie van het TERDOC binnen 101 MIDcie houdt TERDOC als zodanig op te bestaan.

Het TERDOC is ondergebracht bij de 4^e MIGp/Documentatiegroep van 101 MIDcie en kreeg als naam: 'buro GENIE-INLICHTINGEN'.

Werkzaamheden buro Genie-inlichtingen

Het huidige buro Genie-inlichtingen houdt zich evenals het voormalige TERDOC bezig met het verzamelen, verwerken, produceren en verspreiden van Militair Geografische Informatie en Documentatie (MGID).

Het verzamelen en verwerken van genie-inlichtingen is nu gebaseerd op de genieinlichtingenbehoefte van 1 Div. Het vastleggen van de verzamelde informatie geschiedde tot op heden op micro-fiche.

Als gevolg van verdergaande automatisering binnen 101 MIDcie wordt inmiddels nagegaan of het mogelijk is de verzamelde informatie op te slaan op CD-ROM. De voordelen hiervan

zijn ondermeer:

- geen kwaliteitsverlies van de opgeslagen informatie;
- informatie in kleur op te slaan en af te drukken.

Voor het verzamelen van genie-inlichtingen beschikt het buro GENIE-INLICHTINGEN voor wat het personeel betreft over een Sgt en een adjudant genieverkenner.

De werkzaamheden van het buro genie-inlichtingen zijn zo veel omvattend, dat met de huidige organisatie slechts invulling kan worden gegeven aan het verwerken, produceren en verspreiden van genie-inlichtingen. Voor het verzamelen is de steun van zowel parate bataljons als pantsergeniecompagnieën van deze noodzakelijke Militaire Geografische Informatie en Documentatie onontbeerlijk.

Indien u in het bezit bent van relevante MGID verzoek ik U deze te zenden aan: 101 MIDcie t.a.v. 4e MIGP

buro Genie inlichtingen
Kazerne complex Ede-Oost
MPC 13 D
6710 HC EDE

Crisisbeheersingsoperaties

In het kader van crisisbeheersings- en humanitaire hulpoperaties zal de behoefte aan genie-inlichtingen nog sterker toenemen. Het buro GENIE-INLICHTINGEN houdt zich ook met deze taak bezig. Door personeel te debrieven nadat zij hebben deelgenomen aan humanitairehulp- en crisisbeheersingsoperaties is het mogelijk genietechnische gegevens te verzamelen over een bepaald gebied.

Vooruitlopend trachten de terreinanalisten van 101 MIDcie met hun specifieke kennis een terreinanalyse te maken van het operatiegebied. Om enig inzicht te krijgen in de structuur van het terrein als geheel, ontleden zij het terrein in verschillende categorieën.

Deze categorieën zijn:

- reliëf en afwatering;
- begroeiing;

- bodemgesteldheid;
- kunstwerken.

Terreinanalyse is vooral bedoeld voor de militaire karakterisering van een gebied. Hierbij zijn vooral de begrippen bodembegaanbaarheid en terreinbegaanbaarheid van belang.

Mede door de nauwe samenwerking met de terreinanalisten is het mogelijk een situatie te schetsen, die een zo goed mogelijk beeld van het operatiegebied weergeeft.

Door gebruik te maken van de bij 101 MIDCie aanwezige expertise en verzamelde informatie is het mogelijk dat eenheden zich vooraf kunnen voorbereiden op crisisbeheersings- of humanitaire hulpoperaties alvorens zij worden uitgezonden.

Het 'Terrein' is een onderwerp waar iedere militair op zijn of haar niveau wel eens mee te maken heeft of krijgt. Als het gaat om het onderkennen van de mogelijk en/of onmogelijkheden van het terrein is terreininformatie onontbeerlijk.

Luchtverdedigingsraketten in voormalig Joegoslavië (deel 4).

101 MIDCie

OWI Danens

In de reeks over de gesignaleerde grond-lucht raketten in voormalig Joegoslavië worden in deze aflevering de SA-7b 'GRAIL MOD1', de SA-9 'GASKIN MOD1' op BRDM-2a en de SA-13 'GOPHER MOD1' besproken.

In vergelijking met de in de vorige nummers besproken SA-2, SA-3 en SA-6 zijn deze systemen allen klein, zeer mobiel en zelfstandig te gebruiken zonder grote radarsystemen.

De SA-7b 'GRAIL MOD1' (zie foto 1 en 2) is een vanaf de schouder te lanceren raket met een Infra-rode zoekkop tegen helikopters en langzame, zeer beweeglijke vliegtuigen. De schutter moet het doel visueel waarnemen en de lanceerbuis richten en ongeveer 5 seconden het doel volgen om een 'lock-on' te krijgen. Pas dan kan de raket worden gelanceerd. De SA-7b heeft een minimaal bereik van 300 en een maximaal bereik van 2800 m op een tegemoetkomend doel en een maximaal bereik van 4200 m

op een zich verwijderend doel. De maximale snelheid van de raket is Mach 1,5. Om de schutter de gelegenheid te geven een doel te herkennen wordt een R(adio) F(requentie) passieve ontvanger op de helm geplaatst, die reageert op de uitgestraalde energie van de radar van het vliegtuig. Deze ontvanger geeft de richting van waaruit het vliegtuig nadert aan. De schutter wordt tevens ondersteunt door een toestel met een radioverbinding waarover doelinformatie van hogere eenheden wordt ontvangen. Zeventien seconden na de start vernietigt de raket zich zelf. De raket wordt geleverd in de lanceerbuis, waar het afvuurmechanisme en de batterijhouder aan worden bevestigd.

Straaljagers zijn door hun hogere snelheden moeilijker te treffen, ook omdat hun grootste hittebron bij een op de SA-7b aanvliegende route zich aan de 'afgeschermd' achterzijde bevindt. De SA-7b wordt dan op een passerend/verwijderend doel gericht en

afgevuurd. De vlieger kan door middel van scherpe manoeuvres de raket ontwijken. De F-16 is wendbaar genoeg om een SA-7b te kunnen ontwijken, zoals is gebleken in de Golfoorlog. Bij een snelheid groter dan 260 m/sec en bij afstanden boven de 2800 m wordt de trefzekerheid kleiner. De IR-zoekkop kan worden gestoord door het afwerpen van 'flares' (= magnesiumfakkels). Door de kleine lading in de raket (350 gram) is de uitwerking gering. In de Golfoorlog zijn Tornado's na een treffer op één motor teruggekeerd op hun basis. Alleen de uitlaat van hun motor was beschadigd. De opvolgers van de SA-7b, de SA-14 en de SA-16 (zie foto 3) zijn ook reeds in Kroatië gesignaleerd. Deze twee systemen zijn moeilijker te storen dan hun voorganger en zijn te vergelijken met de verbeterde Stinger.

De SA-9 'GASKIN MOD1' op BRDM-2a (zie foto 4 en 5) is te vergelijken met de SA-7b, met dien verstande dat de raket groter en zwaarder is. De lengte van de raket is 1,80 m en het gewicht 32 kg. De SA-9 heeft een passief geleidingssysteem dat let op contrast en hitte-uitstraling. Het bereik ligt tussen de 600 m en 6000 m voor een doel op een direct naderende koers. De raket kan het doel tot een afstand van 10 km blijven volgen. Het maximale plafond is 5 km. Het gewicht van de gevechtsskop is 2,6 kg. Ten opzichte van de SA-7b is de uitwerking groter. Zeer laagvliegende doelen op 25 m kunnen ook worden aangegrepen. De raket wordt opgeslagen en vervoerd in een vierkante container, die tevens als lanceerkoker dienst doet. Aan de lanceerinrichting op de bovenzijde van de BRDM-2a kunnen 4 kokers zijn bevestigd. Het doel dient optisch onderkent te zijn alvorens een raket te kunnen lanceren. Ook bij deze raket moet er eerst een 'lock-on' zijn. Middels 'flares' kan de raket worden misleid. Om de schutter behulpzaam te zijn met de richting van waaruit de vliegtuigen naderen kunnen op één van de voertuigen 3 zg.'FLAT BOX' antennes geplaatst zijn. Deze reageren net als de RF antenne bij de SA-7b op de uitgestraalde energie van de radars van de vliegtuigen. Ook de radar van de ZSU-23/4 kan informatie leveren over het doelaanbod. Middels een radio- of lijnverbinding wordt de informatie doorgegeven aan de SA-9.

De SA-13 'GOPHER MOD1' (zie foto 6 en 7) is iets groter en zwaarder dan de SA-9. De lengte is 2,20 m. De raket weegt 42 kg. De ge-

vechtsskop weegt 3,7 kg. Doelen op zeer lage vlieghoogte kunnen worden aangegrepen. Het maximale plafond is 5500 m. Het bereik is minimaal 700 m en maximaal 6 - 8 km. De raket heeft een passief geleidingssysteem wat let op contrast en hitte-uitstraling. Op de bovenzijde van een MT-LB is een lanceerinrichting geplaatst voor 4 raketten. Tussen de twee middelste raketten is een radar geplaatst welke de afstand naar het doel meet. Boven de rechter container is een plankvormige IFF-antenne geplaatst om de doelen te ondervragen. In de laadbak kunnen nog 4 extra raketten worden meegenomen. Behalve de SA-13 kan ook de SA-9 aan de lanceerinrichting bevestigd en afgevuurd worden. Op de bovenzijde van het voertuig kunnen 4 FLAT BOX B passieve radars geplaatst zijn. Deze radars reageren op de uitgestraalde energie van het aankomende vliegtuig indien deze zijn radar heeft ingeschakeld. Zo kan de schutter de lanceerinrichting in de juiste richting bewegen om een 'lock-on' te krijgen. Is de raket éénmaal gelanceerd, dan is deze vanaf de grond niet meer te sturen. De raket is minder gevoelig voor storing d.m.v. flares dan de SA-9.

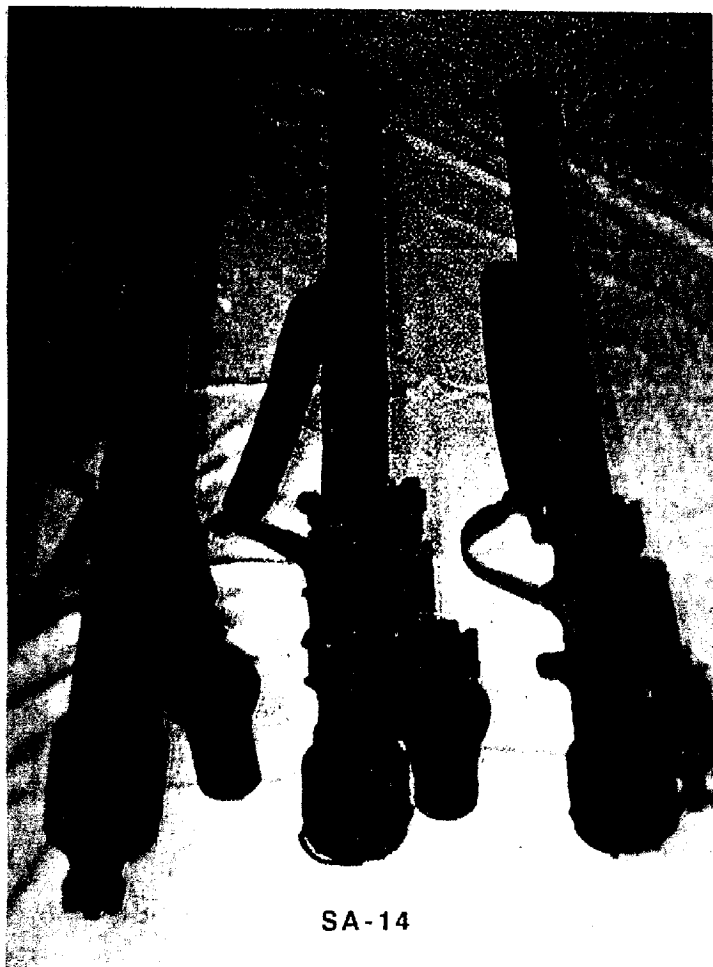
SA-7b 'Grail'

SA-7b 'Grail'

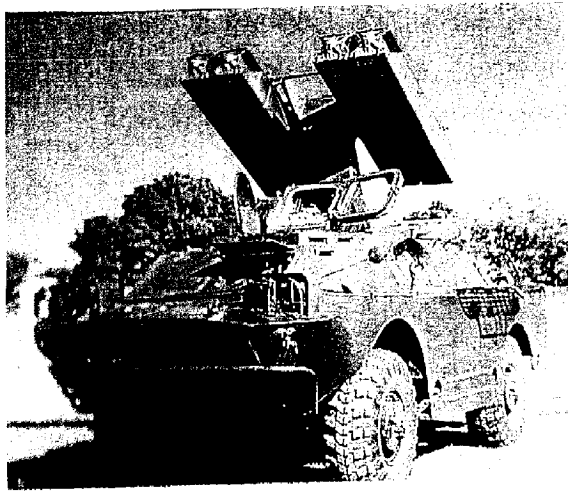

SA-16

SA-7b

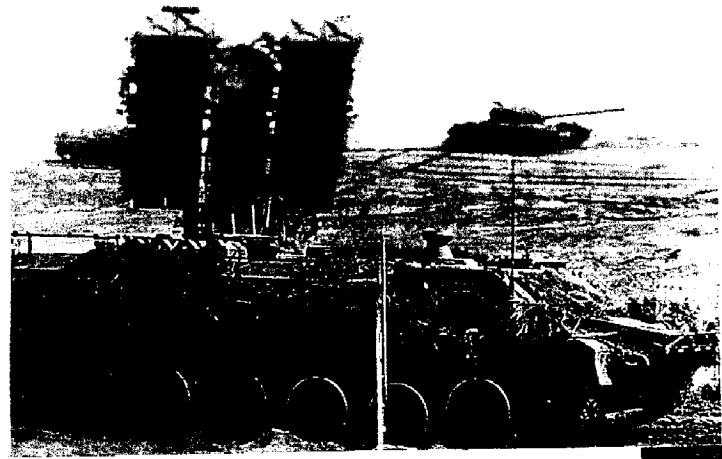
SA-14

SA-9 'Gaskin'

SA-9 'Gaskin' in transportstand

SA-13 'Gopher'

SA-13 in transportstand